

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
ДЕПОЗИТТЕРДИ КОРГОО
АГЕНТТИГИ

2026-2030 жылдарга
КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
ДЕПОЗИТТЕРДИ КОРГОО
БОЮНЧА АГЕНТТИГИНИН
ӨНУКТУРУУ СТРАТЕГИЯСЫ

2026

Мазмуну

Киришүү -----	3
1. Тышкы чөйрө -----	4
1.1. Кыргыз Республикасынын макроэкономикалык көрсөткүчтөрү -----	4
1.2. Кыргыз Республикасынын банк секторунун өнүгүү тенденциялары-----	6
2. 2023-2025-жылдарга карата Стратегияны ишке ашыруу – аткарылган милдеттер	8
2.1. Финансылык планды ишке ашыруу-----	9
2.2. Депозиттерди коргоо фондунун активдерин башкаруу-----	10
2.3. Банкты жоюу боюнча тапшырмаларды ишке ашыруу -----	11
2.4. Коомчулуктун маалымдуулугун жогорулатуу -----	11
2.5. 2023-2025-жылдарга башка стратегиялык максаттарды ишке ашыруу -----	12
3. Депозиттерди коргоо системасы -----	13
3.1. Миссия, өнүгүү келечегинин көрүнүшү -----	13
3.2. Стратегияны ишке ашыруунун негизги принциптери -----	14
3.3. Депозиттерди коргоо системасынын SWOT анализи -----	14
4. Агенттикти өнүктүрүүнүн стратегиялык багыттары -----	15
4.1. Депозиттерди коргоо фондунун финансылык туруктуулугун жогорулатуу-----	16
4.2. Аманатчыларга төлөмдөрдүн тез жана ачык-айкындуулугун камсыз кылуу -----	17
4.3. Коомчулуктун маалымдуулугун жогорулатуу -----	18
4.4. Банктарды жана финансылык-кредиттик мекемелерди жоюу жол-жоболорун өркүндөтүү-----	19
4.5. Санариптик трансформация -----	20
5. Өнүктүрүү стратегиясын ишке ашыруу үчүн ресурстар -----	21
5.1. Стратегияны ишке ашырууну каржылык жактан колдоо -----	21
5.2. Адам ресурстарын башкаруу системасын өркүндөтүү -----	22
5.3. Эл аралык кызматташтык жана өнөктөштүк-----	23
5.4. Ички көзөмөл системасы -----	24
6. Стратегияны ишке ашыруунун тобокелдиктери жана аларды минималдаштыруу чаралары -----	25
7. Өнүктүрүү стратегиясын ишке ашыруу механизмдери -----	26
1-тиркеме. Колдонулган терминдердин жана кыскартуулардын тизмеси -----	27
2-тиркеме. Негизги индикаторлор жана алардын 2030-жылга чейинки максаттуу маанилери	28
3-тиркеме. Финансылык абал жөнүндө болжолдуу отчет-----	29

Киришүү

Дүйнөлүк жана улуттук экономикалык трансформациянын шартында, каржы системасынын туруктуулугу макроэкономикалык туруктуулукту камсыз кылуу, үй чарбаларынын аманаттарын коргоо жана Кыргыз Республикасында туруктуу социалдык-экономикалык өнүгүү үчүн абдан маанилүү. Натыйжалуу депозиттерди коргоо системасы каржылык туруктуулуктун негизги элементи болуп саналат, ал банк секторуна коомчулуктун ишенимин камсыз кылат жана каржы рыногунун стабилдүү болбоо коркунучун азайтат.

Кыргыз Республикасынын банк секторунун өнүгүшү депозиттердин көлөмүнүн өсүшү, активдүү санариптештирүү, финансылык далдачылардын кеңейиши жана финансылык рыноктун катышуучуларынын ортосундагы өз ара байланыштын жогорулашы менен коштолууда. Банк системасынын тышкы жана ички шокторго, анын ичинде макроэкономикалык өзгөрүүлөргө жана технологиялык жана киберкоркунучтарга болгон алсыздыгы жогорулоодо. Мындай шарттарда Кыргыз Республикасынын институционалдык жактан туруктуу, финансылык жактан коопсуз жана технологиялык жактан өнүккөн Депозиттерди коргоо агенттигинин (мындан ары - Агенттик) ролу бир кыйла жогорулайт.

Агенттик мамлекеттин финансылык коопсуздугунун архитектурасында система түзүүчү функцияны аткарат, Депозиттерди коргоо фондун түзүүнү жана башкарууну, ошондой эле кепилденген учурларга кабылганда аманатчыларга компенсациялык төлөмдөрдү уюштурууну камсыз кылат.

Агенттик түзүлгөндөн бери институционалдык жактан бекемделип, функцияларын кеңейтти. Ошол эле учурда, Агенттик эл аралык коомчулукка активдүү интеграцияланды. 2014-жылы ал 107 юрисдикцияны бириктирген Эл аралык депозиттерди камсыздандыруучулар ассоциациясынын (IADI) мүчөсү болду. IADI Банктык көзөмөл боюнча Базель комитети менен биргеликте жарыяланган Натыйжалуу депозиттерди камсыздандыруу системаларынын негизги принциптерин камтыган стандарттарды иштеп чыгат.

Агенттик 17 жылдык ишмердүүлүгүнүн ичинде бир катар маанилүү институционалдык жана функционалдык өзгөрүүлөрдү ишке ашырды, анын ичинде:

- компенсация төлөө мөөнөтүн 60 күндөн 30 күнгө чейин кыскартуу;
- жеке ишкерлердин аманаттарын коргоого алуу;
- микрофинансылык компанияларды жана турак жай-курулуш кооперативдерин катышуучулардын тизмесине киргизүү;
- коммерциялык банктар тарабынан чыгарылган электрондук акчаны коргоону кабыл алуу;
- кепилденген депозиттердин суммасын 1 миллион сомго чейин көбөйтүү;
- Агенттикке банктарды жана финансы-кредиттик мекемелерди жоюучу функцияларын берүү.

Бул этапта Агенттик өнүгүүнүн андан аркы векторун аныктоонун дагы бир этабына туш болууда. Буга байланыштуу, 2026-2030-жылдарга жаңы горизонтторду түзүү боюнча стратегия иштелип чыгууда, ал маанилүү негизги максаттарды, милдеттерди, сандык жана сапаттык өсүү көрсөткүчтөрүн аныктоого, Кыргыз Республикасынын 2030-жылга чейинки Улуттук өнүктүрүү программасына ылайык жетишкендиктерге жетүүгө көмөктөшүүгө багытталган.

Бул Агенттиктин 2026-203-жылдарга өнүктүрүү стратегиясы (мындан ары - Стратегия) орто мөөнөттүү келечекте финансылык туруктуулукту камсыз кылуу жаатындагы мамлекеттик саясаттын артыкчылыктарын, өлкөнүн социалдык-экономикалык өнүгүү максаттарын, ошондой эле депозиттерди кепилдикке алуу жаатындагы эл аралык принциптерди эске алуу менен иштелип чыккан.

Стратегия Агенттиктин төлөм функцияларын ишке ашырууга багытталган негизинен операциялык моделден финансылык туруктуулук институтунун проактивдүү моделине өтүүсүнө багытталган. Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, Кыргыз Республикасынын **Өкмөтү** жана башка финансылык коопсуздук катышуучулары менен натыйжалуу өз ара аракеттенүү.

Стратегияда санариптик трансформацияга, Агенттиктин институционалдык жана персоналдык туруктуулугун жогорулатууга, коомдук коммуникацияларды өнүктүрүүгө жана калктын финансылык сабаттуулугун жогорулатууга өзгөчө басым жасалат.

Бул Стратегия Агенттиктин максаттарын, милдеттерин, негизги өнүгүү багыттарын, ишке ашыруу механизмдерин жана тиешелүү мезгилге карата күтүлүп жаткан натыйжаларды аныктоочу фундаменталдык документ болуп саналат. Бул Стратегияны ишке ашыруу депозиттерди коргоо системасын чыңдоодо маанилүү кадам болуп калат, анын максаты Кыргыз Республикасынын каржы системасынын туруктуулугун камсыз кылуу жана 2030-жылга чейин Кыргыз Республикасынын Улуттук өнүктүрүү программасынын максаттарына жетүү болуп саналат.

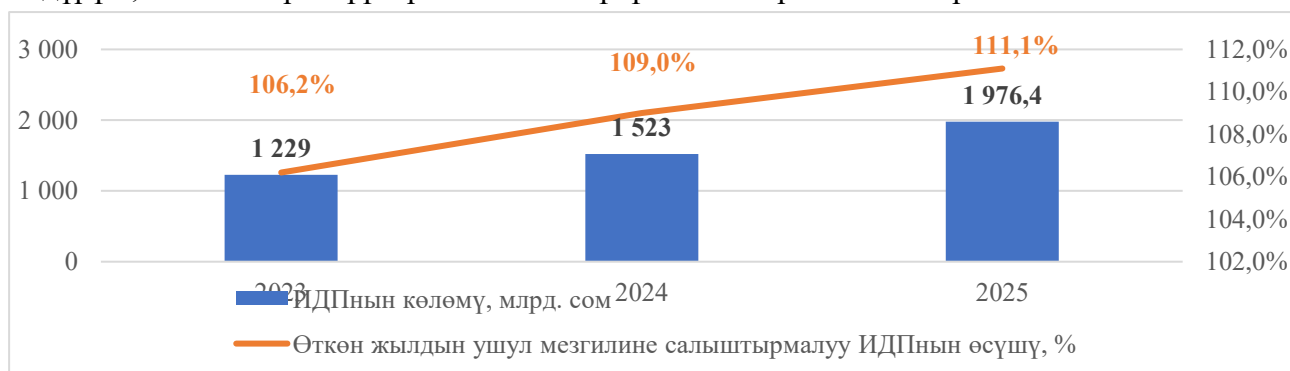
1. Тышкы чөйрө

Тышкы чөйрө депозиттерди коргоо системасынын өнүгүшүнө олуттуу таасирин тийгизет. Агенттик Кыргыз Республикасынын экономикасынын абалын, ошондой эле Кыргызстандын банк секторунун өнүгүү тенденцияларын жана алардын Агенттиктин ишине жана өнүгүшүнө тийгизген таасирин үзгүлтүксүз көзөмөлдөп жана талдап турат.

1.1. Кыргыз Республикасынын макроэкономикалык көрсөткүчтөрү

Ички дүң продукт (ИДП)

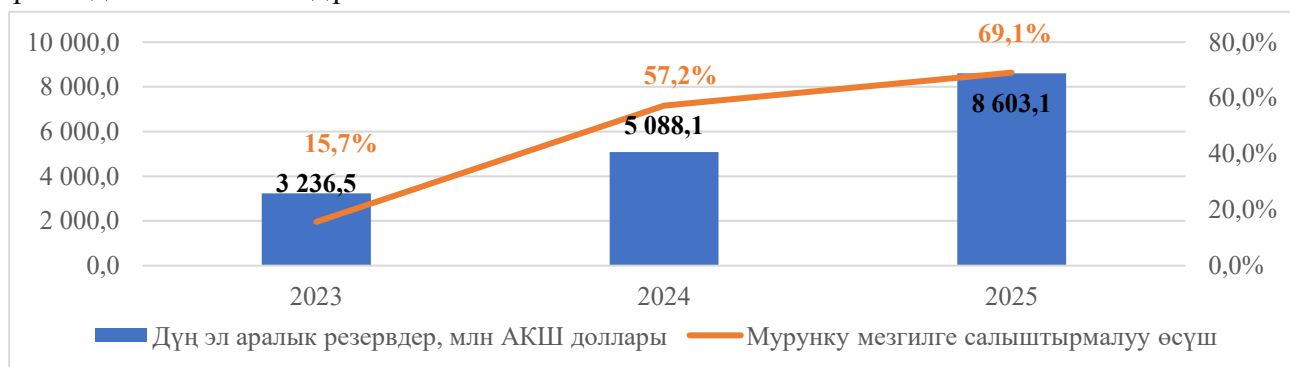
Кыргыз Республикасынын 2025-жылы ички дүң продукциясы 1 976,39 миллиард сомду түзүп, 2024-жылга салыштырмалуу 11,1%га өскөн. 2025-жылы ИДПнын өсүшү товардык өндүрүш, кызмат көрсөтүүлөр жана азык-түлүк салыктары менен шартталган.

1-сүрөт: 2023-жылдан 2025-жылга чейинки ИДПнын өсүү динамикасы (млрд. сом менен)

Дүң эл аралык резервдер

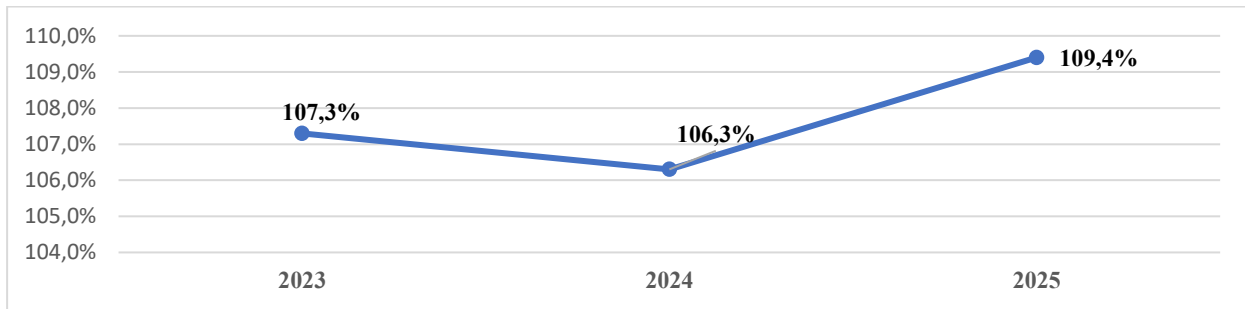
Кыргыз Республикасынын эл аралык резервдери 2025-жылдын аягында 8 603,14 миллион долларды түздү, бул 2025-жылдын башынан бери 69,1% га өсүштү билдирет. Акыркы үч жылдын ичинде, 2023-жылдан 2025-жылга чейин, республиканын дүң эл аралык резервдери үч эседен ашык көбөйдү.

2-сүрөт: Эл аралык дүң резервдер (млн АКШ доллары)

Инфляция

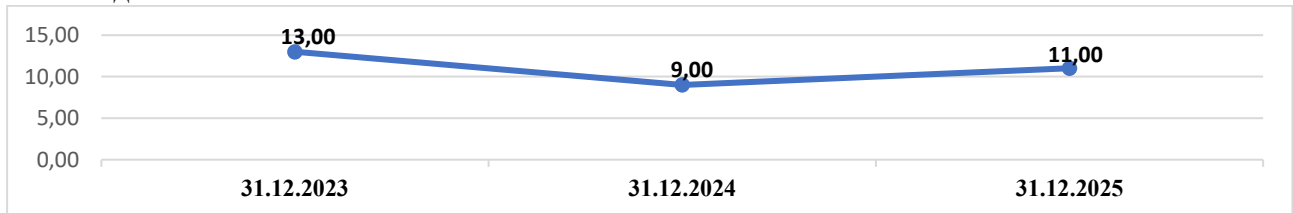
2023-жылы инфляциянын деңгээлин мүнөздөгөн керектөө бааларынын индекси 7,3%ды түздү, ал эми 2024-жылы 6,3%ды түзүп, орто мөөнөттүү 5-7% максаттуу көрсөткүчтүн чегинде калган. 2025-жылы инфляция тышкы инфляциялык факторлордун таасири астында тездей баштаган жана 2025-жылдын декабрында 2024-жылдын декабрына салыштырмалуу 109,4%ды түзгөн.

3-сүрөт: Инфляциянын деңгээли (жылына % менен)

Улуттук банктын эсептик чени (ставкасы)

Улуттук банк 2025-жылдын 25-ноябрынан тартып негизги ченди 11% деңгээлинде белгиледи.

4-сүрөт: Улуттук банктын эсептик чени (жылына % менен)

Депозиттер боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык чендер

2025-жылы банк сектору боюнча улуттук валютадагы жаңы депозиттер боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык чен 10,47 пайызды, ал эми чет өлкө валютасындагы депозиттер боюнча 2,62 пайызды түзгөн. Мөөнөттүү депозиттер боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык чендин бир аз төмөндөшү байкалган.

1-таблица

Банктык депозиттер боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык чендер (жылына % менен)

Депозиттер боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык чендер	2023-жыл	2024-жыл	2025-жыл
жаңы кабыл алынган улуттук валюта үчүн:	11.54	11.00	10.47
жаңы кабыл алынган чет өлкөлүк валюта үчүн:	2.02	2.84	2.62

Кредиттер боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык чендер

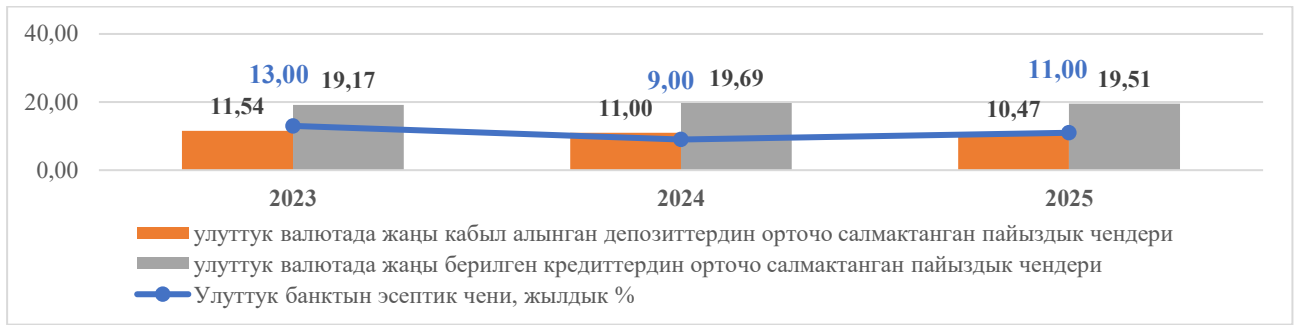
Коммерциялык банктарда 2025-жылга карата жаңы берилген насыялар боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык чендер бир аз төмөндөп, улуттук валютада жылына 19,51%ды (2024-жылы жылына 19,69%ды), чет өлкө валютасында жылына 8,13%ды (2024-жылы жылына 8,93%ды) түзгөн.

2-таблица

Банктык кредиттер боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык чендер (жылына % менен)

Насыялар боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык чендер	2023-жыл	2024-жыл	2025-жыл
жаңы чыгарылган улуттук валюта үчүн	19.17	19.69	19.51
чет өлкө валютасында жаңы берилген насыялар үчүн	8.53	8.93	8.13

Пайыздык чендердин Улуттук банктын эсептик чени менен корреляциясы

5-сүрөт: Пайыздык чендердин Улуттук банктын негизги чени менен корреляциясы

Акыркы үч жылда (2023-2025) Кыргыз Республикасынын каржы системасы тышкы кыйынчылыктарга туруктуулугун жана туруктуу өсүшүн көрсөттү. 2025-жылы Кыргызстандын экономикасы ИДПнын жогорку өсүшүн көрсөтөт. Макроэкономикалык туруктуулук камсыз кыланды жана эл аралык резервдердин рекорддук деңгээлине жетишилди.

Кыргыз Республикасынын 2030-жылга чейинки Улуттук өнүктүрүү программасына ылайык, жогорку орто кирешелүү категорияга өтүү максаты коюлган (жан башына 4500 АКШ доллары). Бул мамлекеттик башкарууну олуттуу жакшыртууну, эмгек өндүрүмдүүлүгүн жогорулатууну, алдыңкы технологияларды активдүү ишке ашырууну жана инвестицияларды тартууну талап кылат.

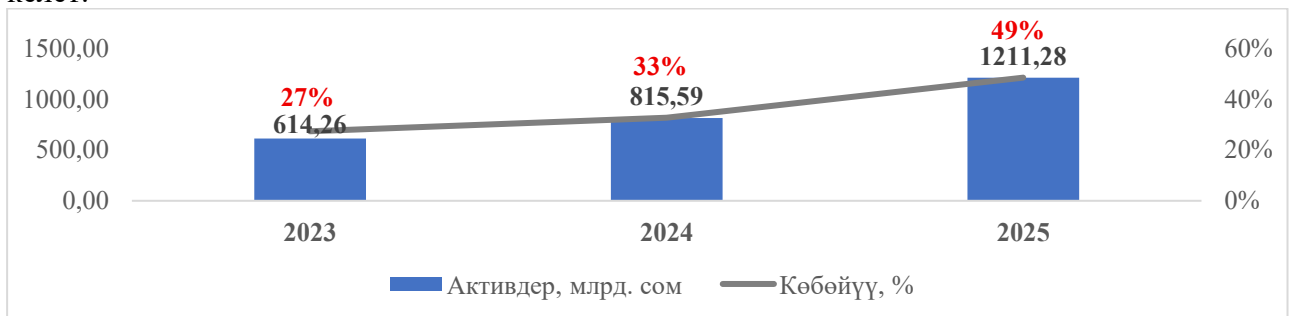
1.2. Кыргыз Республикасынын банк секторунун өнүгүү тенденциялары

2023–2025-жылдары банк сектору бардык негизги өсүү көрсөткүчтөрү боюнча оң өнүгүү динамикасын көрсөтүүнү улантып, финансылык кызмат көрсөтүүлөрдү андан ары кеңейтүү мүмкүнчүлүгүн сактап калды.

2025-жылдын 31-декабрына 22 коммерциялык банк Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо системасынын катышуучулары болуп саналат, анын ичинде жаңы түзүлгөн “Берекет Банк” ЖАК жана депозиттерди кабыл алган 3 микрофинансылык компания бар.

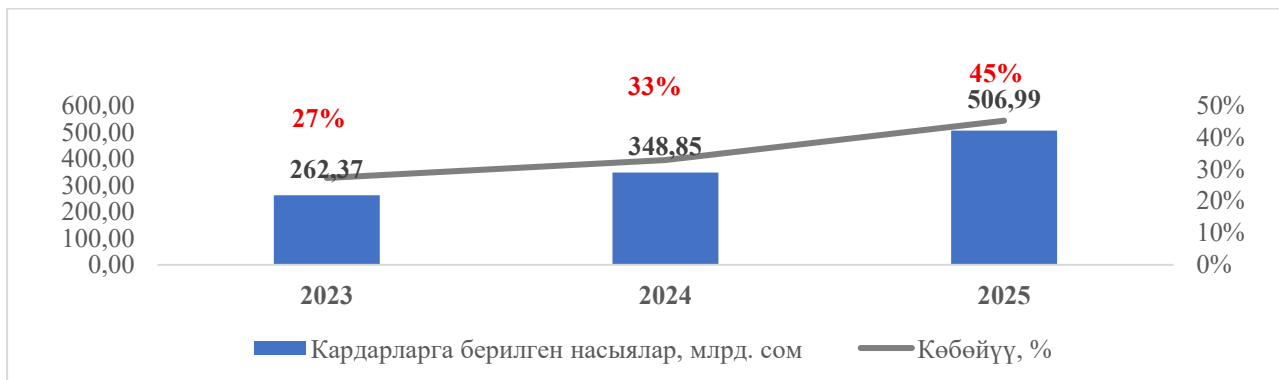
Банк секторуна жыйынтыктоочу отчёт

2025-жылдын башынан бери Кыргыз Республикасынын банк секторунун жалпы активдери 49%га же 395,7 миллиард сомго көбөйүп, 1,211 триллион сомдон ашты. Банк секторунун активдеринин түзүмүндөгү эң чоң үлүш кардарлардын кредит портфелине туура келет.

6-сүрөт: Банк секторунун жалпы активдеринин динамикасы (млрд. сом менен)

Банк секторунун кардарларынын кредит портфелинин көлөмү 507 миллиард сомду түздү жана жыл башынан бери 45%га же 158,1 миллиард сомго көбөйдү.

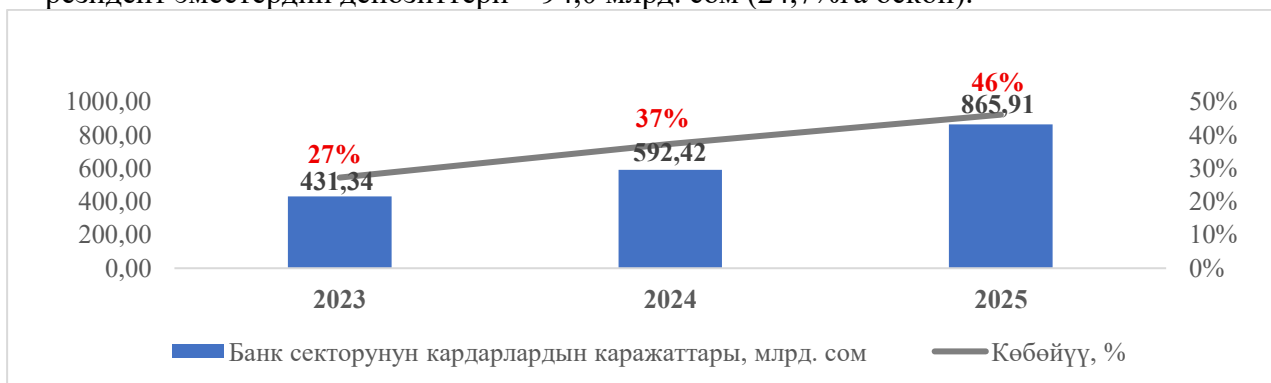

7-сүрөт: Банк секторунун кредит портфелинин динамикасы (млрд. сом менен)

Банк секторунун депозиттик портфелинин көлөмү

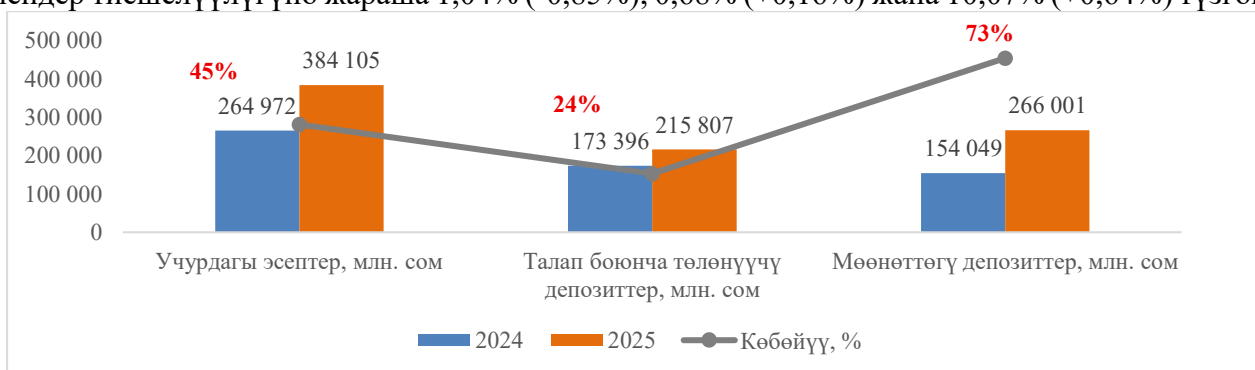
Банк секторунун депозиттик портфелинин көлөмү 2025-жылдын 31-декабрына 865,9 млрд сомду түздү жана 2025-жылдын башынан бери 46%га же 273,5 млрд сомго көбөйдү, анын ичинде:

- юридикалык жактардын депозиттери 369,8 млрд сомду түздү (50,2%га өсүш);
- жеке адамдардын депозиттери – 261,7 млрд сом (26,0%га өсүш);
- мамлекеттик органдардын депозиттери – 87,3 млрд сом (68,8%га өсүш);
- резидент эместердин депозиттери – 94,0 млрд. сом (24,7%га өскөн).

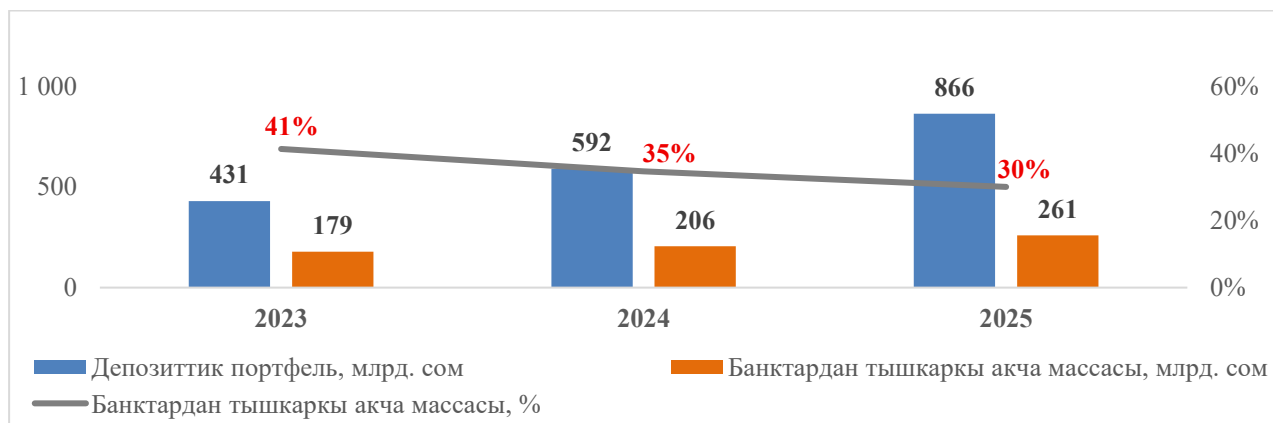
8-сүрөт: Банк секторунун депозиттик портфелинин динамикасы (млрд. сом менен)

Депозиттердин түрү боюнча эң чоң өсүш мөөнөттүү депозиттерде байкалган. Учурдагы эсептер, талап боюнча төлөнүүчү эсептер жана мөөнөттүү депозиттер боюнча пайыздык чендер тиешелүүлүгүнө жараша 1,04% (-0,85%), 0,68% (+0,16%) жана 10,07% (+0,64%) түзгөн.

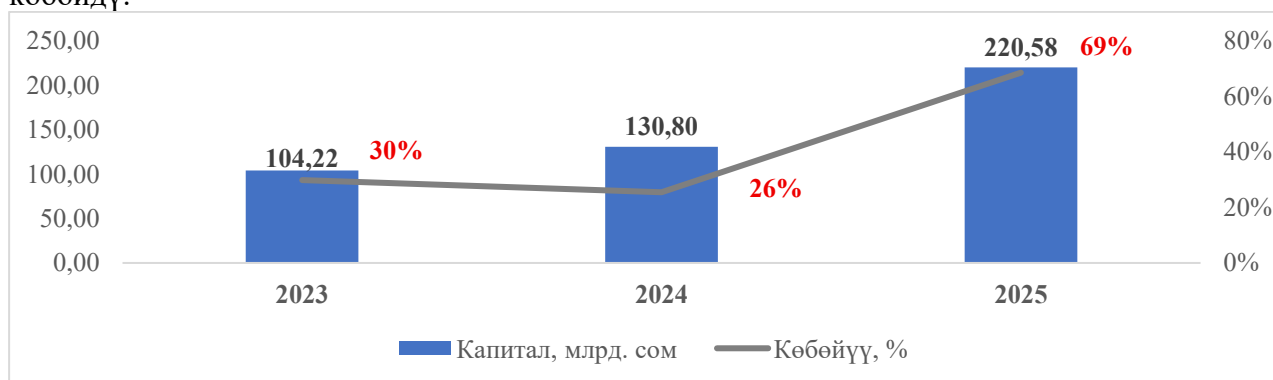
9-сүрөт: Депозиттердин түрлөрү боюнча динамика (млрд. сом менен)

Банктардан тышкаркы акча массасынын деңгээли да төмөндөп жатат жана 2025-жылы банк рыногунун депозиттик портфелинин 30% түздү, бул 2024-жылга салыштырмалуу 5% га төмөндөгөн.

10-сүрөт: Банктардан тышкаркы акча массасынын деңгээли (миллиарддаган сом менен)

Банктын капиталы 220,6 миллиард сомду түзүп, 69%га же 89,8 миллиард сомго көбөйдү.

11-сүрөт: Банк секторунун капиталынын динамикасы (млрд. сом менен)

Банк секторунун капиталындагы чет элдик катышуунун үлүшү банк секторунун төлөнгөн уставдык капиталынын 16,5%ын же 26,7 млрд сомун (2024-жылдын аягында - 28,0%ын же 21,6 млрд сомун) түзгөн.

Улуттук банк тарабынан белгиленген пруденциалдык стандарттарды эсептөө үчүн колдонулган банк секторунун таза жалпы капиталынын көрсөткүчү 212,9 млрд сомду түздү, бул жыл башынан бери 60,6%га өскөн (2024-жылдын аягында - 132,6 млрд сом).

2025-жылга карата финансылык ортомчулук деңгээлинин көрсөткүчтөрү төмөнкүлөр болду:

- (активдер / ИДП) – 64,4% (2024-жылдын аягында – 53,5%);
- (кредиттер / ИДП) – 26,7% (2024-жылдын аягында – 22,4%);
- (депозиттер / ИДП) – 44,8% (2024-жылдын аягында – 38,9%).

Банк секторунун көрсөткүчтөрүнүн өсүшү өлкөдөгү жалпы экономикалык кырдаалга оң таасирин тийгизип, каржы системасынын туруктуулугун чагылдырат. Банк системасын андан ары өнүктүрүүнүн эң маанилүү шарты - бул жагымдуу тышкы чөйрөнү түзүү, ага жагымдуу макроэкономикалык жана саясий кырдаал, натыйжалуу акча-кредит саясаты жана банктык көзөмөл кирет, мунун баары өлкөнүн банк секторунун өнүгүшүнө салым кошот.

2. 2023-2025-жылдарга Стратегияны ишке ашыруу – аткарылган милдеттер

Агенттиктин 2023–2025-жылдарга өнүктүрүү стратегиясы Агенттиктин депозиттерди коргоо боюнча көз карандысыз институт катары функцияларын жакшыртуу, депозиттерди камсыздандыруу системасынын үзгүлтүксүз иштешин камсыз кылуу, Депозиттерди коргоо фондун башкаруунун натыйжалуулугун жогорулатуу жана ИТ инфраструктурасын модернизациялоо максатында бекитилген.

Отчеттук мезгилде Агенттик пландаштырылган иш-чаралардын ырааттуу аткарылышын жана негизги стратегиялык көрсөткүчтөргө жетишүүнү камсыз кылды. 2023–2025-жылдардын жыйынтыктары боюнча Агенттик өзүнө жүктөлгөн функцияларды

натыйжалуу аткаруу, аманатчыларды өз убагында коргоону камсыз кылуу жана депозиттерди коргоо системасынын туруктуулугун сактоо жөндөмүн тастыктады.

2.1. Финансылык планы ишке ашыруу

Агенттиктин 2023–2025-жылдарга иш жүзүндөгү финансылык отчеттуулук көрсөткүчтөрүнүн талдоосу Өнүктүрүү стратегиясынын финансылык божомолдорунда белгиленген максаттарга жетишилгенин жана ашып кеткенин тастыктайт.

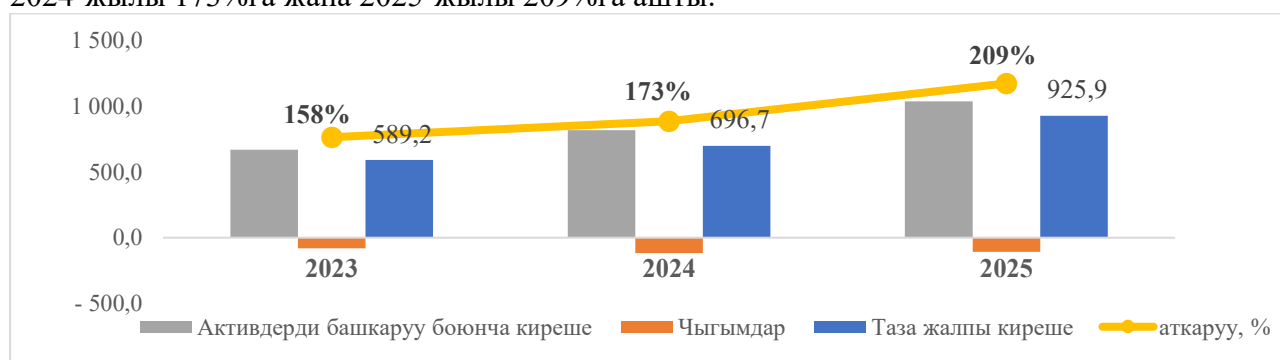
Агенттиктин каржылык көрсөткүчтөрү бардык негизги көрсөткүчтөр боюнча туруктуу өсүш менен мүнөздөлөт. Мисалы, Агенттиктин жалпы активдери 2023-жылы болжолдонгондон 113%га, 2024-жылы 127%га жана 2025-жылы 147%га ашты.

3-таблица

2023-2025-жылдарга финансылык отчеттуулуктун көрсөткүчтөрү (млн. сом, аткарылышы % менен)

Аты	2023-жыл	2024-жыл	2025-жыл			2025-жылга өсүш, % менен
	% колдонулган	% колдонулган	план	факт	% колдонулган	
Активдер	113%	127%	6,650.5	9,799.9	147%	13%
Милдеттенмелер	361%	3122%	1.8	89.6	4978%	765%
Депозиттерди коргоо фонду	112%	127%	6,648.7	9,709.9	146%	12%
Жалпы милдеттенмелер жана ДКФ	113%	127%	6,650.5	9,799.5	147%	13%

Кирешелүүлүк көрсөткүчтөрү да пландаштырылган көрсөткүчтөрдөн бир топ ашып түштү жана Депозиттерди коргоо фондунун активдерди башкаруусунун натыйжалуулугун чагылдырат. Таза жалпы киреше 2023-жылы пландаштырылган көрсөткүчтөрдөн 158%га, 2024-жылы 173%га жана 2025-жылы 209%га ашты.

12-сүрөт. 2023-2025-жылдарга карата жалпы киреше көрсөткүчтөрү (млн. сом, аткарылгандан % менен)

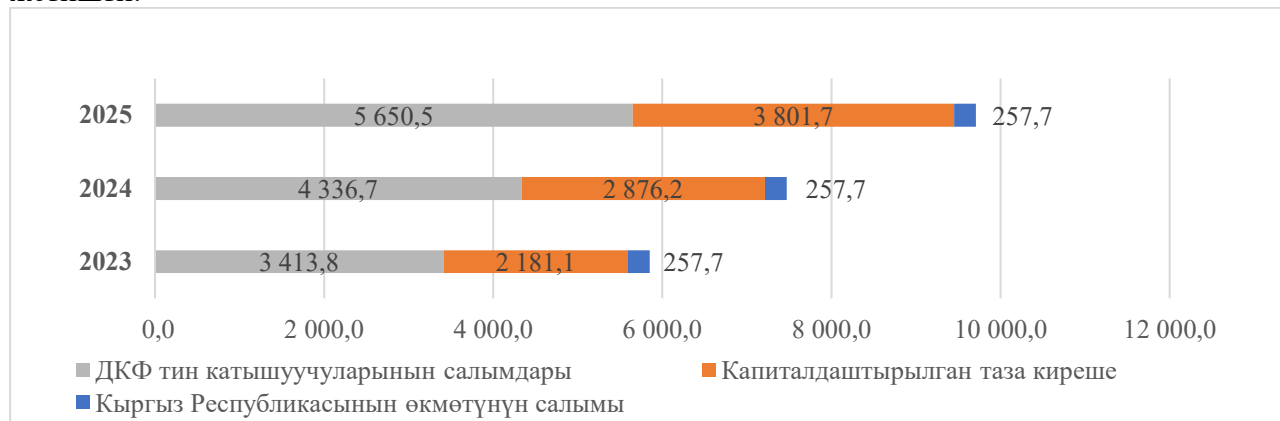
Агенттиктин талданып жаткан мезгил үчүн финансылык отчеттору төмөнкү көз карандысыз тышкы аудит тарабынан тастыкталган: 2023–2024-жылдар үчүн – HLB Marka Audit LLC, 2025-жыл үчүн – Grant Thornton LLC.

Аудиттик отчеттор Агенттиктин финансылык отчеттору анын финансылык абалын, финансылык көрсөткүчтөрүн жана акча агымдарын бардык олуттуу аспектилер боюнча Эл аралык финансылык отчеттуулук стандарттарына ылайык адилеттүү чагылдыраарын, ошону менен Агенттиктин ишмердүүлүгүнүн ачык-айкындуулугун жана ишенимдүүлүгүн жогорулатып тастыктайт.

2.2. Депозиттерди коргоо фондунун активдерин башкаруу

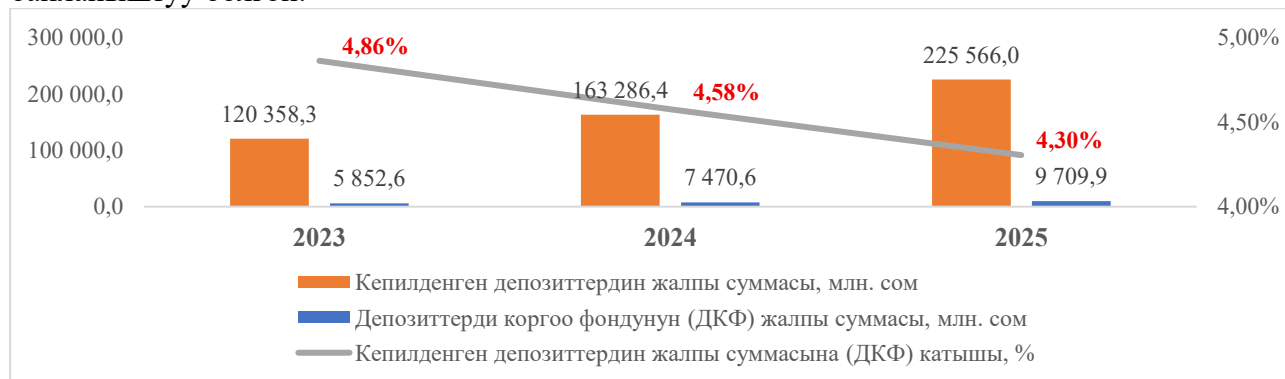
Агенттиктин негизги функцияларынын бири - Депозиттерди коргоо фондунун активдерин башкаруу. Фонддун негизги киреше булактары - Депозиттерди коргоо фондунун катышуучуларынын топтолгон мүчөлүк акылары, инвестициялык ишмердүүлүктөн алынган капиталдаштырылган таза киреше жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин уюштуруучу төгүмү.

Акыркы 3 жылдын ичинде Фонд 2 эседен ашык өсүп, 5 миллиард сомдон ашык өсүшкө жетишти.

13-сүрөт. Депозиттерди коргоо фондунун өнүгүү динамикасы (млн. сом)

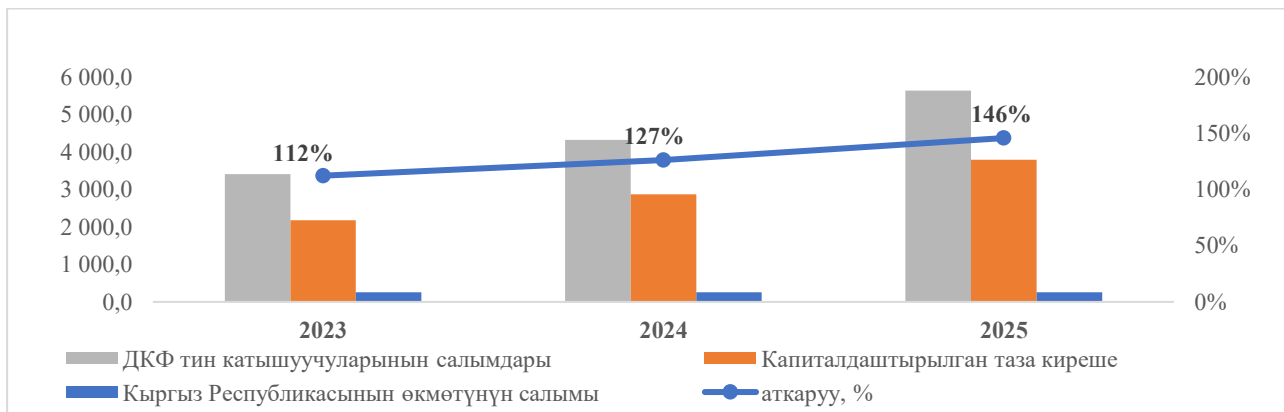
“Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамында (мындан ары - Мыйзам) белгиленген 12%дык максаттуу көрсөткүчкө салыштырмалуу, Фонддун кепилденген депозиттердин жалпы суммасына карата катышы 2025-жылдын аягында 4,3%ды түздү. Графиктен көрүнүп тургандай, 2023-жылдагы 4,9%дан 2025-жылы 4,3%га чейин төмөндөшү Мыйзамга ылайык 2023-жылдын июнь айынан тартып компенсациянын суммасынын 200 000 сомдон 1 миллион сомго чейин көбөйүшүнө байланыштуу болгон.

14-сүрөт. Кепилденген депозиттерди жабуу деңгээли (млн. сом жана %)

2025-жылдын аягына Фонддун көлөмү 9,7 миллиард сомдон ашты, ал эми пландаштырылган 6,65 миллиард сомдук көрсөткүч пландаштырылган көлөмдүн 146%ын түздү. Фондду түзүүнүн стратегиялык максатына 2024-жылы мөөнөтүнөн мурда жетишилди. Фонддун өсүшүнүн негизги булактары ДКС катышуучуларынын мүчөлүк акылары болуп, алар 5,65 миллиард сомду түздү, бул пландаштырылган көлөмдүн 158%ын түздү жана капиталдаштырылган таза киреше 3,8 миллиард сомду же пландаштырылган көлөмдүн 136%ын түздү.

Жетишкен натыйжалар Фонддун башкаруу моделинин жана анын инвестициялык саясатынын натыйжалуулугун көрсөтүп турат. Пландалган көрсөткүчтөрдү ашып кетүү Агенттиктин камсыздандыруу төлөмдөрү боюнча милдеттенмелерин аткаруу мүмкүнчүлүгүн бир топ жогорулатты жана катышуучулардын ишенимин бекемдеди.

15-сүрөт. 2023-2025-жылдарга Фондду түзүү планынын аткарылышы (млн. сом, % менен)

2.3. Банкты жоюу боюнча тапшырмаларды ишке ашыруу

2024-жылы Агенттик Банктарды жоюу агенттиги менен биригүү жолу менен кайра уюштурулган. Бул иштин негизги максаты - банктардын жана финансылык-кредиттик мекемелердин жоюлушун камсыз кылуу.

2023–2024-жылдары “Манас Банк” ЖАКын жана “Ысык-Көл инвестициялык банкы” ААКын жоюу аяктаган.

“Азия Универсал Банкы” ААКты жоюу уланууда. Жоюунун жалпы баасы 12,016 миллион сомду түздү. Ленин райондук соту жоюу процессин 2026-жылдын 16-апрелине чейин узартты.

2024-жылдын 17-октябрында Агенттик “Ак Банк” ААКтын жоюучусу катары өз милдеттерин аткара баштаган. Анын 2024–2025-жылдардагы ишинин жыйынтыгы боюнча 283 100 сомдук насыялар кайтарылып, активдер кайтарылып берилген, ал эми 682 900 сомдук активдер сатылган. Аткарылган иш-чаралардын жалпы суммасы 966 000 сомду түзгөн.

Жалпысынан, 2023-жылдан 2025-жылга чейин банктарды жоюу жол-жоболорунун алкагында жалпысынан 183,422 миллион сомдук иш-чаралар жүргүзүлгөн, бул Агенттиктин банктарды жоюу жаатындагы стратегиялык максаттарын системалуу жана ырааттуу ишке ашырып жатканын көрсөтүп турат.

16-сүрөт. 2023–2025-жылдарга карата ликвидация көрсөткүчтөрүнүн динамикасы (миң сом менен)

2.4. Коомчулуктун маалымдуулугун жогорулатуу

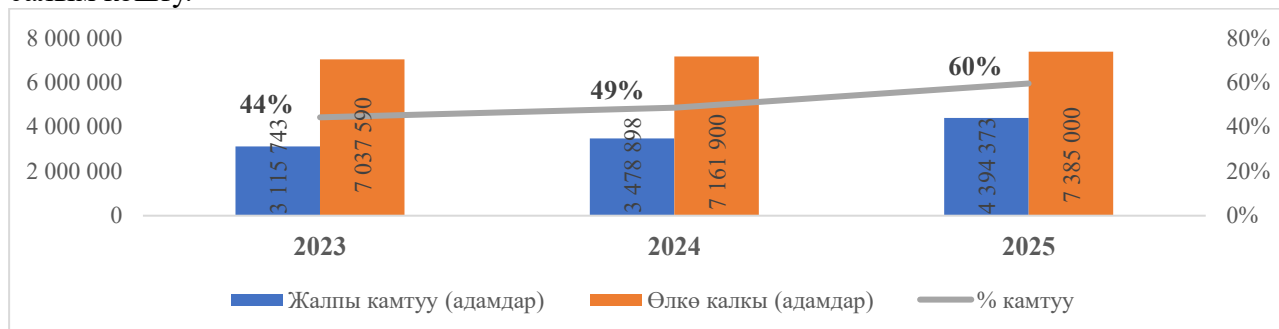
2024–2026-жылдарга ДКС жөнүндө коомчулуктун маалымдуулугун жогорулатуу стратегиясын жана программасын ишке ашыруунун алкагында, Агенттик онлайн жана оффлайн байланыш каналдары аркылуу коомчулуктун системалуу түрдө маалымдуулугун камсыз кылды.

Салттуу медиа жогорку деңгээлдеги таасирди сактап келет: радио берүүлөрдүн аудиториясы 2023–2024-жылдары 3,0 миллиондон 2025-жылы 3,5 миллионго чейин көбөйдү. Билим берүү иш-чаралары катышуучулардын санынын жогорулаганын көрсөтүп турат — лекциялардын жана семинарлардын катышуучуларынын саны эки эседен ашык көбөйүп,

3150гө жетти. Басылмалардын таратылышы туруктуу жогору бойдон калууда (жылына 144 000 нускага чейин) жана оффлайн байланыштын жаңы форматтары колдонулууда.

Санариптик каналдар дагы оң динамиканы көрсөтүп жатат: расмий веб-сайтка кирүү 16,3 миң көрүүлөргө чейин өстү, медиа контенттин көлөмү бир топ көбөйдү (700 мүнөткө чейин) жана медиа мейкиндикте Агенттик жөнүндө айтылгандардын саны 85ке жетти, бул Агенттиктин коомчулук алдындагы катышуусунун жогорулаганын чагылдырат.

Жалпысынан алганда, ишке ашырылган чаралар коомчулуктун маалымдуулугун жогорулатууга, аманатчылардын ишенимин бекемдөөгө жана депозиттерди коргоо системасынын туруктуу иштешин камсыз кылуу боюнча стратегиялык максатка жетүүгө салым кошту.

17-сүрөт. Калкты маалымат менен камсыз кылуу динамикасы

Социалдык медиа жана онлайн катышуу эң динамикалык өсүштү көрсөтүп турат: көрүүлөр саны 2023-жылы 14 243төн 2024-жылы 310 788ге чейин көбөйүп, 2025-жылы 754 079га жеткен, бул санариптик байланыш каналдарынын натыйжалуулугун жана онлайн аудиториянын системалуу кеңейишин тастыктайт.

2.5. 2023-2025-жылдарга башка стратегиялык максаттарды ишке ашыруу

Чукул мүчөлүк акылар инструменттерин иштеп чыгуу. Кризиске даярдыкты жакшыртуу жана Агенттиктин компенсация төлөө мүмкүнчүлүгүн жогорулатуу максатында, Фондду толуктоо үчүн “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 30-беренесинде “Чукул мүчөлүк акылар” деп белгиленген инструменттери иштелип чыккан.

Аткарылган иштердин натыйжасында, Улуттук банктын Башкармалыгынын 2025-жылдын 27-июнундагы токтому менен “Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо агенттигине кредит берүү жөнүндө” жобого насыя берүүнү кароонун шарттарын белгилөө, насыянын күрөөсүн мамлекеттик баалуу кагаздар түрүндө номиналдык наркы жана пайыздык чени боюнча баалоону жүргүзүү жагынан өзгөртүүлөр киргизилген.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги менен биргеликте Министрлер Кабинетинен кредит алуу механизмдерин иштеп чыгуу боюнча иштер жүргүзүлдү. 2026-жылдын 19-январында Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин № 14 токтому менен Агенттикке бюджеттик кредиттерди берүү тартибин аныктаган “Республикалык бюджеттен берилген бюджеттик насыялар менен иштөө жөнүндө жобонун” жаңы редакциясы бекитилди.

Дифференциацияланган мүчөлүк акылар системасынын алкагында тапшырмаларды ишке ашыруу. Агенттиктин 2023-2025-жылдарга карата өнүктүрүү стратегиясында тобокелдиктерди баалоого негизделген дифференциацияланган мүчөлүк акылар системасын кийинчерээк ишке ашыруу үчүн мүмкүнчүлүктөрдү этап-этабы менен өнүктүрүү каралган. Бул стратегиялык максатка жетүү үчүн Агенттикти, Улуттук банкты, Кыргызстан Банктар Биримдигин жана банк секторун камтыган тобокелдиктерди баалоого негизделген дифференциацияланган салым системасын иштеп чыгуу боюнча ведомстволор аралык жумушчу топ түзүлгөн. Жумушчу топтун ишинин жыйынтыгы боюнча 2025-жылдын 2-декабрында дифференциацияланган салым модели кабыл алынган. Агенттик Улуттук банк, Экономика жана соода министрлиги жана банк сектору менен дифференциацияланган салымдарды ишке ашыруу үчүн Мыйзамга андан ары өзгөртүүлөрдү киргизүү маселелерин талкуулап жатат.

Корпоративдик башкарууну өнүктүрүү. Корпоративдик башкаруу системасын өркүндөтүү максатында 2023-жылдын 14-декабрында “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөр киргизилген. Бул өзгөртүүлөр аткаруучу директордун жана анын орун басарларынын беш жылдык мөөнөтүн белгилейт, дайындоолор эки мөөнөттөн ашпашы керек. Ошондой эле, эми Директорлор кеңеши ички аудитор, тобокелдик менеджери жана корпоративдик катчы кызмат орундарына талапкерлерди бекитүү үчүн гана жооптуу. Бул жөнгө салуучу өзгөртүүлөр башкаруунун сапатын жакшыртуу жана көз карандысыз көзөмөлдөө функцияларын күчөтүү үчүн шарттарды түздү.

Санариптик технологияларды өнүктүрүү. Санариптик технологияларды өнүктүрүү боюнча тапшырмаларды ишке ашыруу Агенттиктин бизнес-процесстерин этап-этабы менен санариптик трансформациялоого, кепилдик окуясы болгон учурда камсыздандыруу компенсациясын төлөө боюнча Агенттиктин негизги функциясын тез, натыйжалуу жана коопсуз аткарууну камсыз кылууга багытталган.

Уюлдук түзмөктөрдү колдонуу менен алыстан тейлөө системасы аркылуу онлайн режиминде камсыздандыруу компенсациясын алуу сыяктуу санариптик кызматтарды ишке ашыруу мүмкүнчүлүктөрүн баалоо боюнча иштер жүргүзүлдү.

Камсыздандыруу дооматтарын төлөө жана банктарды жоюу жол-жоболорун колдоо үчүн ИТ системасынын толук функционалдуулугун камсыз кылуу максатында автоматташтырылууга тийиш болгон 34 бизнес-процесстин тизмеси түзүлдү. Автоматташтырылган системаны өркүндөтүү боюнча техникалык мүнөздөмөлөр иштелип чыкты. Иштин биринчи этабы аяктады, анын ичинде Подрядчынын учурдагы бизнес-процесстерин талдоо жана Агенттиктин сервердик жабдууларына GNI модулдук программалык камсыздоосунун стандарттуу конфигурациясын орнотуу.

3. Депозиттерди коргоо системасы

3.1. Миссия, өнүгүү келечегинин көрүнүшү

Кыргыз Республикасынын каржы системасына коомчулуктун ишенимин бекемдөө максатында аманатчылардын аманаттарын ишенимдүү, өз убагында жана ачык-айкын коргоону камсыз кылуу.

Көз караш

Агенттик каржылык жактан туруктуу, технологиялык жактан өнүккөн жана институционалдык жактан күчтүү мекеме болуп саналат, ал эң мыкты эл аралык тажрыйбаларга ылайык келет жана кризистик кырдаалдарга натыйжалуу жооп кайтарууга жөндөмдүү.

2026-2030-жылдарга өнүгүү келечегинин көрүнүшү:

- жарандардын өлкөнүн каржы системасына болгон ишенимин бекемдөө үчүн калктын аманаттарын коргоонун ишенимдүү кепили болуу;
- иш-аракеттерде заманбап технологияларды жана инновацияларды колдонуу менен Кыргыз Республикасынын санариптик трансформациясынын активдүү катышуучусу болуу;
- кепилдик окуясы жана банктардын жана финансылык-кредиттик мекемелердин жоюлушу учурунда төлөмдөрдү натыйжалуу жана коопсуз жүргүзүү үчүн толук кандуу ИТ системасына жетишүү;
- мандатына ылайык функцияларды аткаруу, Эл аралык финансылык отчеттуулук системасынын (ЭАБ) депозиттерди камсыздандыруунун натыйжалуу системаларынын негизги принциптерин сактоо;
- ЕАЭБге мүчө мамлекеттердин кредиттик мекемелеринин депозиттерин камсыздандыруу, жоюу, эсептешүү жана банкроттук жаатындагы мыйзамдарды шайкеш келтирүүгө активдүү катышуучу болуу;

- Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо системасына байланыштуу натыйжалуу, ачык маалымат саясатын жүргүзүү аркылуу Агенттиктин аброюн жогорулатуу.

3.2. Стратегияны ишке ашыруунун негизги принциптери

Агенттиктин Өнүктүрүү стратегиясын ишке ашыруу анын натыйжалуулугун, туруктуулугун жана өлкөнүн каржы системасынын заманбап талаптарына шайкештигин камсыз кылган бир катар негизги принциптерге негизделген.

Мыйзамдуулук жана жоопкерчилик принциби – Депозиттерди коргоо системасынын бардык катышуучулары тарабынан колдонуудагы мыйзамдардын так сакталышы, ошондой эле ыйгарым укуктуу органдар тарабынан көзөмөлдөө жана отчет берүү механизмдеринин болушу. Жоопкерчилик коомдук ишенимди камсыз кылат жана Стратегияны ишке ашырууда жоопкерчиликти жогорулатат.

Ачыктык жана ачыктык принциби – Агенттик депозиттерди коргоо шарттары, Фонддун ресурстарын түзүү жана пайдалануу боюнча өз ишинде ачык-айкындуулукту камсыз кылат жана жакшыртуу боюнча сунуштарды кабыл алууга ачык. Бул ачыктык калктын финансылык сабаттуулугунун өсүшүнө өбөлгө түзөт.

Натыйжалуулук жана жоопкерчилик принциби – Агенттик өзүнө жүктөлгөн функцияларды максималдуу натыйжалуулук жана ресурстарды оптималдуу пайдалануу менен натыйжалуу аткарат жана кабыл алынган чечимдер жана мамлекет менен коом тарабынан коюлган бардык милдеттердин аткарылышы үчүн институционалдык жоопкерчилик тартат.

Инновациянын принциби – бул Долбоор банктардын жана финансы институттарынын аманатчыларынын жана кредиторлорунун укуктарын коргоо боюнча эл аралык стандарттарга шайкеш келтирүүгө багытталган заманбап санариптик технологияларды жана процесстерди автоматташтырууну ишке ашырууну камтыйт. Бул инновациялык ыкма натыйжалуулукту жогорулатууга, чыгымдарды азайтууга жана аманатчыларды жана аманатчыларды коргоо системасынын катышуучулары менен өз ара аракеттенүүнү жакшыртууга мүмкүндүк берет.

Эл аралык стандарттарга шайкеш келүү принциби. Бул улуттук депозиттерди коргоо системасын эң мыкты эл аралык тажрыйбалар жана эл аралык финансылык уюмдардын сунуштары менен шайкеш келтирүүнү камсыз кылат. Бул банк системасынын туруктуулугун жогорулатууга жана дүйнөлүк финансылык мейкиндикке интеграцияланууга өбөлгө түзөт.

3.3. Депозиттерди коргоо системасынын SWOT анализи

Кыргыз Республикасындагы депозиттерди коргоо системасы учурда өкмөттүн колдоосуна жана мыйзам чыгаруу базасына таянат, бул калктын аманаттарын негизги коргоону камсыз кылат. Анын алсыз жактары - компенсациянын чектелүү өлчөмдөрү жана калктын айрым бөлүгүнүн маалымдуулугунун жетишсиздиги. Системанын потенциалы финансылык сабаттуулукту жогорулатууда жана банк секторун өнүктүрүүдө жатат. Ошол эле учурда, экономикалык туруксуздук коркунучтары жана айрым банктар үчүн потенциалдуу көйгөйлөр сакталып калууда. Жалпысынан алганда, депозиттерди коргоо системасы өлкөнүн финансылык рыногунун туруктуулугун сактоонун маанилүү куралы бойдон калууда.

КҮЧТҮҮ ЖАКТАРЫ	АЛСЫЗ ЖАКТАРЫ
<p>1. Агенттик Эл аралык депозиттерди камсыздандыруу компанияларынын ассоциациясынын (IASI) жана ЕАЭБ алкагында депозиттерди камсыздандыруу жаатындагы мыйзамдарды шайкеш келтирүү боюнча эксперттик топтун мүчөсү болуп саналат.</p> <p>2. Депозиттерди коргоо системасынын кеңири камтылышы: банктык депозиттер, Улуттук банк тарабынан лицензияланган микрофинансылык жана турак жай</p>	<p>1. Аманатчыларга компенсация төлөөнүн башталыш күнү Депозиттерди камсыздандыруучунун принциптерине туура келбейт: “Депозиттерди камсыздандыруучу камсыздандырылган аманатчылардын көпчүлүгүнө 7 жумушчу күндүн ичинде камсыздандыруу компенсациясын төлөй алат”.</p> <p>2. Көйгөйлүү банктарды реабилитациялоо жана төлөөгө жөндөмсүздүктү чечүү ыкмаларын</p>

<p>кооперативдерине жайгаштырылган каражаттар;</p> <p>3. Депозиттерди коргоо боюнча мамлекеттик кепилдик - банктын/микрофинансылык компаниянын лицензиясы кайтарылып алынган учурда жеке адамдардын депозиттерин бир банкта/микрофинансылык компанияда ар бир аманатчыга 1 000 000 сомго чейин төлөө.</p> <p>4. Жакшы түзүлгөн корпоративдик башкаруу: стратегиялык маселелер Директорлор кеңеши тарабынан Башкаруу кеңеши менен биргеликте чечилет, тобокелдиктерди көз карандысыз башкаруу жана Директорлор кеңешине ички аудит отчету берилет.</p> <p>5. Мыйзам менен бекитилген функциялар: “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы. Мамлекеттик колдоо.</p>	<p>колдонуу механизмдери жөнгө салынган эмес.</p> <p>3. ДКС катышуучуларынын мүчөлүк акылары ДКС катышуучусунун жалпы депозиттик базасынын жылына 0,2% өлчөмүндө белгиленген чен боюнча белгиленет.</p> <p>4. Эл аралык депозиттерди камсыздандыруу агенттигинин маалыматы боюнча, көйгөйлүү карыз алуучулардын кайрылууларын кароо функциясы депозиттерди камсыздандыруучу үчүн адаттан тыш милдет болуп саналат.</p> <p>5. Калктын арасында ДКС жөнүндө маалымдуулуктун жана маалыматтын төмөн деңгээли.</p> <p>6. Агенттиктин бизнес-процесстеринин чектелген санариптештирилиши.</p> <p>7. Макроэкономикалык факторлорго көз карандылык.</p>
МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨР	КОРКУНУЧТАР
<p>1. Банктарды жана финансы-кредит мекемелерин төгүмдөрдү чогултуу, компенсация төлөө жана жоюу боюнча технологиялык бизнес-процесстерди ишке ашыруу.</p> <p>2. Аманатчыларга компенсациялык төлөмдөрдү баштоо мөөнөтүн акырындык менен кыскартуу.</p> <p>3. Аманатчыларга компенсация төлөө үчүн агент-банктарды алдын ала тандоо.</p> <p>4. ДКС банктар-катышуучуларынын тобокелдик категориясын эске алуу менен дифференциацияланган мүчөлүк акылар системасын ишке ашыруу.</p> <p>5. Банк жана каржы-кредит мекемелеринин кызматкерлеринин ДКС жөнүндө маалымдуулугун жогорулатуу.</p> <p>6. Камсыздандыруу системасын кеңейтүү, юридикалык жактардын айрым категорияларын камсыздандыруу системасына акырындык менен киргизүү.</p> <p>7. Банк жана каржы системасына болгон коомчулуктун ишеними өсүүдө.</p>	<p>1. Депозиттерди коргоо фондунун системалуу мааниге ээ банка компенсация төлөөгө жетишсиздиги же бир нече банктардын лицензиясы кайтарылып алынган учурда;</p> <p>2. Банктын финансылык абалын чыңдоо жана банктын төлөөгө жөндөмсүздүгүн чечүү учурунда банктын активдерин жана милдеттенмелерин башка банка өткөрүп берүү же сатуу боюнча чараларды ишке ашыруу учурунда Фонддун ресурстарын пайдалануу шарттарын аныктоочу механизмдер жана эрежелер аныкталган эмес.</p> <p>3. Кепилденген депозиттердин өсүшү менен байланышкан камтуу деңгээлинин төмөндөшү.</p> <p>4. Алсыздык (хакердик, фишинг, зыяндуу программалар, DDoS чабуулдары) жана IT системаларынын үзгүлтүксүздүгү.</p> <p>5. Банк кризистери.</p> <p>6. Инфляция жана валюталык тобокелдиктер</p>

4. Агенттиктин өнүгүүсүнүн стратегиялык багыттары

2026-2030-жылдарга Өнүктүрүү стратегиясынын артыкчылыктуу багыттары ички жана тышкы факторлорду кылдат талдоо негизинде аныкталды. Натыйжада, төмөнкү негизги өнүгүү багыттары аныкталды:

- 1) Депозиттерди коргоо фондунун финансылык туруктуулугун жогорулатуу;
- 2) Аманатчыларга төлөмдөрдүн тез жана ачык-айкын жүргүзүлүшүн камсыз кылуу;
- 3) Коомчулуктун маалымдуулугун жогорулатуу;
- 4) Банктарды жана финансылык-кредиттик мекемелерди жоюу жол-жоболорун өркүндөтүү;

4.1. Депозиттерди коргоо фондунун финансылык туруктуулугун жогорулатуу

2026–2030-жылдарга өнүктүрүү стратегиясында депозиттерди коргоо системасынын туруктуулугун жана Агенттиктин ишинин натыйжалуулугун жогорулатууга багытталган негизги өнүктүрүү максаттары аныкталган.

Максат: стресстик сценарийлер шарттарында аманатчыларга компенсация төлөө жөнүндө милдеттенмелерди өз убагында аткарууга жөндөмдүү коопсуздук каржылык жактан туруктуу жана ачык-айкын башкарылуучу Фонд

Негизги стратегиялык максаттар:

- кепилденген депозиттердин камтуусун көбөйтүү;
- дифференциацияланган мүчөлүк акылар системасын ишке ашыруу;
- Фонддун ресурстарынын жетиштүүлүгүн үзгүлтүксүз стресс-тесттерден өткөрүү.

Кепилденген депозиттердин камтуусун көбөйтүү

Кепилденген депозиттер боюнча компенсация төлөө боюнча милдеттенмелердин өз убагында жана толук аткарылышын камсыз кылуу үчүн Депозиттерди коргоо фондунун резервдерин акырындык менен көбөйтүүнү камсыз кылуу. 2023-жылдын 14-декабрындагы № 207 “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык Министрлер Кабинетине жогоруда аталган Мыйзам күчүнө кирген күндөн тартып эки жылдын ичинде рыноктук шарттарда мамлекеттик баалуу кагаздарды чыгаруу аркылуу республикалык бюджеттин каражаттарын пайдалануу менен Депозиттерди коргоо фондунун көлөмүн 15 000 000 000 (он беш миллиард) сомго чейин көбөйтүү тапшырылды. Бул чараны ишке ашыруу Фонддун максаттуу деңгээлине жетүүнү камсыздайт жана инвестициялык кирешенин өсүшүнө өбөлгө түзөт.

Дифференциацияланган мүчөлүк акылар системасын ишке ашыруу

Төлөм чени Фонддун финансылык туруктуулугун камсыз кылуунун негизги инструменти болуп саналат. Депозиттик базанын өсүшү Фонддун милдеттенмелеринин көбөйүшү менен коштолот, бул анын резервдерин тийиштүү түрдө көбөйтүүнү талап кылат. Максаттуу камтуу деңгээлине салыштырмалуу каражат жетишсиз болгон учурда, белгиленген төгүм ставкасын кеминде эки эсеге көбөйтүү, ошондой эле тобокелдикке негизделген дифференциацияланган төгүмдөр системасын ишке ашыруу каралган. Бул ыкма ДКС катышуучуларын тобокелдиктерин азайтууга жана финансылык туруктуулукту жакшыртууга түрткү берүүгө багытталган.

Фонддун ресурстарынын жетиштүүлүгүн үзгүлтүксүз стресс-тесттерден өткөрүү

Депозиттерди коргоо фондунун туруктуулугун баалоо жана анын кризистик шарттарда өз милдеттенмелерин аткарууга даярдыгын камсыз кылуу максатында үзгүлтүксүз стресс-тестирлөө системасын киргизүү каралууда, банк секторунун өнүгүшүнүн негизги, жагымсыз жана экстремалдык сценарийлерин камтуу. Стресс-тестирлөө үзгүлтүксүз негизде (жылына кеминде бир жолу), ошондой эле системалуу тобокелдиктердин белгилери жана тобокелдиктердин жогорку деңгээлдеги концентрацияланышы аныкталганда пландан тышкары жүргүзүлөт.

Стресс-тесттер Фонддун потенциалдуу милдеттенмелеринин көлөмүн, ликвиддүүлүк талаптарын жана төлөө мөөнөттөрүн моделдештирет.

Күтүлгөн натыйжа:

Депозиттерди коргоо фонду өзүнүн милдеттенмелерин жабуу үчүн жетиштүү деңгээлдеги капиталга ээ, анын ичинде системалуу мааниге ээ банкка карата кепилденген окуянын (лицензияны кайтарып алуу) сценарийи да бар.

Максаттуу индикаторлор:

- ДКС катышуучулары үчүн календардык мүчөлүк акылар ченин 2 эсеге, 0,2ден 0,4%га чейин жогорулатуу;

- Депозиттерди коргоо фондунун көлөмүн 45,6 миллиард сомго жеткирүү;
 - кепилденген депозиттердин көлөмүн 440 миллиард сомго чейин жеткирүү;
 - Депозиттерди коргоо фондунун милдеттенмелерди жабуу үчүн жетиштүүлүгү 10% түзөт.
-

4.2. Аманатчыларга төлөмдөрдүн тез жана ачык-айкындуулугун камсыз кылуу

Максат: аманатчылар кепилденген учурга кабылганда аларга минималдуу административдик түйшүк менен камсыздандыруу төлөмдөрүнүн ылдамдыгын жана жеткиликтүүлүгүн жогорулатуу.

Негизги стратегиялык максаттар:

- камсыздандыруу төлөмдөрүн төлөө мөөнөтүн кыскартуу;
 - санариптик төлөм каналдарын колдонуу;
 - кризистик кырдаалдарга оперативдүү даярдыкты жогорулатуу.
-

Камсыздандыруу төлөмдөрүн төлөө мөөнөтүн кыскартуу

Агенттик ДКЭАнын натыйжалуу депозиттерди камсыздандыруу системаларынын негизги принциптерин сактоого умтулат, ага ылайык “Депозиттерди камсыздандыруучу көпчүлүк камсыздандырылган аманатчыларга камсыздандыруу компенсациясын 7 жумушчу күндүн ичинде төлөй алат.”.

Кепилденген учурга кабылган күндөн тартып камсыздандыруу төлөмдөрүн жүргүзүү мөөнөтүн 30 календардык күндөн 21 күнгө чейин кыскартуу максатында, камсыздандыруу төлөмдөрүн баштоо жана аяктоо мөөнөтүн кыскартууну камсыз кылуу үчүн ички жоболорду жана жол-жоболорду оптималдаштырууну жана бирдиктүү кылууну кошо алганда, төлөм эрежелери жана процесстери оптималдаштырылат.

Санариптик төлөм каналдарын колдонуу

Санариптик трансформациянын алкагында Агенттиктин негизги бизнес-процесстери, анын ичинде мүчөлүк акыларды эсептөө, эсепке алуу жана мониторинг жүргүзүү автоматташтырылат, ошондой эле банктар жана аманатчылар менен өз ара аракеттенүү үчүн санариптик кызматтар киргизилет. Онлайн төлөө процесси жана компенсацияны эсептөө автоматташтырылып, төлөө убактысы кыскарат. Автоматташтыруу аманатчыларга компенсацияны алыстан алууга мүмкүндүк берет, мамлекеттик жана банктык маалымат системаларынан алынган маалыматтарды колдонуу аркылуу аманатчылар тарабынан талап кылынган документтердин жана аракеттердин санын азайтат.

Кризистик кырдаалдарга ыкчам даярдыкты жакшыртуу

Натыйжалуу депозиттерди камсыздандыруу системаларынын принциптерин сактоону камсыз кылуу үчүн Агенттик “Кризисти башкаруу планын” жана “Көз карандысыз иш-аракеттер планын” иштеп чыгуу боюнча иш-чараларды уюштурат. Агенттиктин массалык дооматтар жана системалуу кризистер учурунда алдын ала түзүлгөн кризистик жооп механизмдерин колдонуу менен төлөмдөрдү жүргүзүү мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу үчүн симуляциялар жүргүзүлөт.

Күтүлгөн натыйжа:

Аманатчылардын төлөмдөрү мүмкүн болушунча тез, ачык-айкын жана ыңгайлуу форматта жүргүзүлөт. Аманаттарды коргоо системасы тез, ачык-айкын жана ишенимдүү иштейт, бул аманатчылардын укуктарын коргоону камсыздайт жана банк системасына болгон ишенимди сактайт.

Максаттуу индикаторлор:

- депозиттерди коргоо системасынын камтуусу 95% дан кем эмес;
- камсыздандыруу төлөмдөрүнүн башталыш күнү 21 календардык күндөн ашпашы керек;
- камсыздандыруу окуясы болгондо симуляцияларды жүргүзүү – жыл сайын;
- 2026-жылга чейин “Кризисти башкаруу планын” жана “Шашылыш иш-аракеттер планын” иштеп чыгуу жана ишке ашыруу.

4.3. Коомчулуктун маалымдуулугун жогорулатуу

Системалуу маалымат саясатын ишке ашыруу Стратегиянын артыкчылыктуу максаттарынын бири болуп саналат жана коомчулуктун Депозиттерди камсыздандыруу фонду жана мамлекеттик кепилдиктер жөнүндө маалымдуулугун жогорулатууга багытталган. Агенттиктин коммуникациялык аракеттери финансылык сабаттуулукту жогорулатууга жана депозиттерди коргоо механизмдерин терең түшүнүүгө багытталган.

Максат: аманатчылардын маалымдуулугун жогорулатуу, депозиттерди коргоо системасынын позитивдүү жана омоктуу аброюн калыптандыруу.

Негизги стратегиялык максаттар:

- коомчулукту маалымдоо программасын иштеп чыгуу жана ишке ашыруу;
- коомчулуктун маалымдуулугунун деңгээли боюнча социологиялык изилдөөлөрдү жүргүзүү;
- коммуникациялык иш-чаралар үчүн институционалдык дараметти чыңдоо.

Коомчулукту маалымдоо программасын иштеп чыгуу жана ишке ашыруу

Стратегияда Агенттиктин интеграцияланган коммуникациялык стратегиясынын негизинде 2027–2030-жылдарга депозиттерди коргоо системасы жөнүндө коомчулуктун маалымдуулугун жогорулатуу боюнча программаны (мындан ары - Программа) иштеп чыгуу каралган.

Программаны ишке ашыруу төмөнкүлөрдү камсыз кылат:

- байланыш каналдарын колдонуу (жалпыга маалымдоо каражаттары, расмий веб-сайт, социалдык тармактар, билим берүүчү онлайн жана оффлайн иш-чаралар, аймактык сапарлар);
- ДКС параметрлери жана мамлекеттик кепилдик боюнча аудио, видео, басылма жана санариптик маалыматтык материалдарды чыгаруу жана таратуу;
- Агенттиктин маалымат мейкиндигинде туруктуу жана туруктуу катышуусун камсыз кылуу;
- камтуу көрсөткүчтөрүнүн, жыштыгынын жана коомчулуктун маалымдуулугунун деңгээлинин негизинде коммуникациялык иш-чаралардын натыйжалуулугун мониторинг жүргүзүү жана баалоо.

Коомчулуктун маалымдуулугунун деңгээли боюнча социологиялык изилдөө жүргүзүү

Маалыматтык саясаттын натыйжалуулугун объективдүү баалоо максатында, Агенттик депозиттерди коргоо системасына коомчулуктун маалымдуулугунун жана ишениминин деңгээли боюнча үзгүлтүксүз социологиялык изилдөөлөрдү камсыз кылат.

Изилдөөнүн жыйынтыктары төмөнкүлөр үчүн колдонулат:

- максаттуу аудиторияны сегменттөө;
- эң натыйжалуу байланыш каналдарын жана форматтарын аныктоо;
- маалыматтык кампанияларга өзгөртүүлөрдү киргизүү;
- өлчөнө турган жана текшерилүүчү отчеттук көрсөткүчтөрдү түзүү.

2019-жылы M-Vector тарабынан жүргүзүлгөн социологиялык изилдөө баштапкы көрсөткүч катары колдонулат, ал көрсөткүчтөрдүн салыштырмалуулугун жана динамиканы баалоодо үзгүлтүксүздүктү камсыз кылат.

Байланыш иш-чаралары үчүн институционалдык потенциалды күчөтүү

Маалымат мейкиндигин камтуу, ЖМК, жарандык коомдун өкүлдөрү, ДКС катышуучулары жана аманатчылары өз ара аракетти өнүктүрүү боюнча иш-чараларды аткаруу максатында калктын маалымдуулугун жогорулатуу боюнча иш-чараларды омоктуу каржылоону калыптандырууга жана маалымат саясатына жооптуу өз алдынча тузүмдүк бөлүмдү түзүү калктын маалымдоо дараметин күчөтүү боюнча стратегиялык иш-милдеттерди аткаруу максатында каралат.

Максаттуу индикаторлор:

- ДКС жөнүндө коомчулуктун маалымдуулугунун 45%дык деңгээлине жетүү;
 - коомчулуктун маалымдуулугун кеминде 65%га жеткирүү.
-

4.4. Банктарды жана финансылык-кредиттик мекемелерди жоюу жол-жоболорун өркүндөтүү

Банктарды жана финансылык мекемелерди жоюу агенттигинин функцияларын өркүндөтүү 2026–2030-жылдарга өнүктүрүү стратегиясынын артыкчылыктуу багыттарынын бири болуп саналат. Финансы секторунун трансформациясын жана кредиторлорду коргоого болгон талаптардын өсүшүн эске алуу менен, Агенттиктин жоюучу катары негизги милдети натыйжалуу, ачык-айкын жана экономикалык жактан негизделген жоюу жол-жоболорун жүргүзүү болуп саналат.

Бул иш-чараны ишке ашыруу жоюу мөөнөттөрүн кыскартууга, кредиторлордун талаптарын канааттандыруу деңгээлин жогорулатууга, операциялык жана беделге шек келтирүүчү тобокелдиктерди азайтууга, ошондой эле Агенттиктин банктарды жана финансылык-кредиттик мекемелерди жоюучу катары институционалдык ролун күчөтүүгө багытталган.

Максат: банктарды жана финансылык-кредиттик мекемелерди жоюу жол-жоболорунун натыйжалуулугун жана таасирдүүлүгүн жогорулатуу.

Негизги стратегиялык максаттар:

- жоюу процесстерин оптималдаштыруу жана санариптештирүү;
 - жоюу иш-аракеттеринин ачык-айкындуулугун жана отчеттуулугун жогорулатуу;
 - банктарды жана финансы-кредиттик мекемелерди жоюу жаатындагы ченемдик укуктук базаны өркүндөтүү.
-

Жоюу процесстерин оптималдаштыруу жана санариптештирүү

Стратегияда Агенттиктин маалыматтык-аналитикалык системасында (мультибанкинг) банкрот болгон банктардын активдерин эсепке алуу модулу иштеп чыгуу жана этап-этабы менен ишке ашырууну камтыган заманбап маалыматтык технологияларды ишке ашыруу аркылуу жоюу процессинин негизги этаптарын автоматташтыруу каралган.

Жоюу иш-аракеттеринин ачык-айкындуулугун жана отчеттуулугун жогорулатуу

Кредиторлордун жана башка кызыкдар тараптардын ишенимин бекемдөө максатында, жоюу жол-жоболорунун ачык-айкындуулугун жана отчеттуулугун камсыз кылуу механизмдерин иштеп чыгуу каралууда, анын ичинде:

- банктарды жоюунун жүрүшү жөнүндө коомчулукка маалымат берүү үчүн санариптик платформа түзүү;
- жоюлган банктардын коопсуз маалымат базасын түзүү;
- процесстин катышуучулары үчүн автоматташтырылган отчеттуулук системасын ишке ашыруу;
- Агенттик менен жоюу катышуучуларынын ортосундагы өз ара аракеттенүүнү жөнгө салуу;
- кайтарым байланыш механизмдерин ишке ашыруу (кредиторлордун сунуштарын жана суроо-талаптарын эске алуу менен).

Жоюу жаатындагы ченемдик укуктук базаны өркүндөтүү

Агенттик банктардын жана финансы институттарынын банкроттугун жана жоюу жол-жоболорун жөнгө салуучу ченемдик укуктук базаны эл аралык стандарттарды жана алдыңкы тажрыйбаларды эске алуу менен жаңыртып жана иштеп чыгат, анын ичинде:

- санариптештирүү жана жоюу жол-жоболорун тездетүү үчүн укуктук шарттарды түзүү;
- кредиторлордун укуктарын коргоону күчөтүү;

- жөнгө салуучу кемчиликтерди жана жол-жоболордун кайталанышын жоюу.

Күтүлгөн натыйжа:

- эл аралык тажрыйбага негизделген өркүндөтүлгөн, стандартташтырылган жоюу жол-жоболорун ишке ашыруу;
- жоюлган банктардын жана финансы-кредиттик мекемелердин активдерин башкарууну системалаштыруу, документ жүгүртүүнү автоматташтыруу жана кредиторлордун талаптарын кароо мөөнөтүн кыскартуу;
- жоюу жол-жоболору аяктагандан кийин кредиторлордун талаптарын канааттандыруу деңгээлин жогорулатуу;
- Агенттиктин кесипкөй, көз карандысыз жана ишенимдүү ликвидатор катары институционалдык баркын чыңдоо.

Максаттуу индикаторлор:

- Агенттиктин карамагындагы банктарга карата жоюу жол-жоболорун аяктоо (2 банк).

4.5. Санариптик трансформация

Стратегияны ишке ашыруунун жүрүшүндө Агенттик бизнес-процесстерди этап-этабы менен санариптештирүүнү улантат, маалымат жана киберкоопсуздук талаптарынын милдеттүү түрдө аткарылышын камсыздайт жана IT системаларынын үзгүлтүксүз иштешин камсыз кылат.

Максат: Депозиттерди коргоо системасынын аманатчылары жана катышуучулары үчүн кызмат көрсөтүүлөрдүн жогорку натыйжалуулугун, ачыктыгын жана жеткиликтүүлүгүн камсыз кылган туруктуу, коопсуз жана интеграцияланган санариптик система.

Негизги стратегиялык максаттар:

- Агенттиктин маалыматтык-аналитикалык системасын модернизациялоо;
- мамлекеттик органдар менен санариптик интеграцияны өнүктүрүү;
- Агенттиктин улуттук санариптик каржылык демилгелерге катышуусу.

Агенттиктин маалыматтык-аналитикалык системаларын модернизациялоо

Стратегияда Агенттиктин адистештирилген функционалдык модулдарды камтыган модернизацияланган маалыматтык-аналитикалык системасын коммерциялык ишке киргизүү каралган.

Аманатчылар үчүн кызмат көрсөтүүлөрдү санариптештирүү: аманатчылар үчүн кызмат көрсөтүүлөрдүн жеткиликтүүлүгүн жана ыңгайлуулугун жогорулатууга, эсептешүүлөрдү тездетүүгө жана камсыздандыруу компенсацияларын төлөөнүн алыстан механизмдерин ишке ашырууга багытталган Агенттиктин модернизацияланган маалымат жана талдоо системасын коммерциялык ишке киргизүүнү камсыз кылуу.

Депозиттерди коргоо фондунун катышуучулары менен өз ара аракеттенүүнү санариптештирүү: депозиттерди коргоо фондунун катышуучулары үчүн өндүрүштүк чөйрөдө Депозиттерди коргоо фондун башкаруу модулун ишке киргизүү, ал камсыздандыруу төгүмдөрүн эсептөөнү автоматташтырууну, санариптик идентификацияны жана электрондук кол тамгаларды ишке ашырууну, мониторинг жүргүзүүнү жана көзөмөлдөөнү камсыз кылат.

Банктарды жана финансылык-кредиттик мекемелерди жоюу жол-жоболорун санариптештирүү: банкрот болгон банктардын активдерин эсепке алуу модулун жана жоюу процесстерин автоматташтыруу үчүн маалымдама маалыматты башкаруу модулун ишке ашыруу, анын ичинде жоюу уюмдарынын санариптик документтерди башкаруусун жана активдерди онлайн жок кылууну камтыйт.

Мамлекеттик органдар менен санариптик интеграцияны өнүктүрүү

МАСты “Түндүк” ведомстволор аралык электрондук өз ара аракеттенүү системасы аркылуу мамлекеттик органдар жана жөнгө салуучу органдардын системалары менен интеграциялоо пландаштырылууда. Бул интеграция маалымат алмашууну автоматташтырат жана административдик жүктү азайтат.

Улуттук санариптик каржылык демилгелерге катышуу

Кыргыз Республикасынын 2030-жылга чейинки Улуттук өнүктүрүү программасына ылайык Агенттик өз ишмердүүлүгүн санариптик каржы рыногун өнүктүрүүгө ылайыкташтырат, анын ичинде:

- каржы жана кредиттик мекемелердин санариптик трансформациясы;
- төлөм системаларын иштеп чыгуу жана санариптик финансылык технологияларды ишке ашыруу;
- санариптик сомду сыноо жана этап-этабы менен ишке ашыруу;
- виртуалдык активдер рыногун жана ага байланыштуу инфраструктураны өнүктүрүү.

Ошондой эле, эгерде алар төлөм каражаты катары гана эмес, ошондой эле депозиттерди коргоо системасына мүмкүн болгон таасирин эске алуу менен топтоо каражаты катары колдонулган учурда, Агенттик виртуалдык активдер рыногун өнүктүрүүгө катышат.

Күтүлгөн натыйжа:

- Агенттиктин интеграцияланган жана модернизацияланган Маалыматтык-аналитикалык системасынын иштеши;
- Фондду башкаруу жана банктарды жана финансылык-кредиттик мекемелерди жоюу боюнча бизнес-процесстерди санариптештирүү;
- ДКС аманатчылары жана катышуучулары үчүн ылдамдыкты жана ишенимдүүлүктү жогорулатуу;
- маалыматтарды коргоо, кирүүнү көзөмөлдөө жана камдык көчүрмөлөрдү сактоо механизмдерин ишке ашыруу;
- IT инфраструктурасынын туруктуу жана коопсуз иштеши, күнү-түнү.

5. Өнүктүрүү стратегиясын ишке ашыруу үчүн ресурстар

5.1. Стратегияны ишке ашырууну каржылык жактан колдоо

Агенттиктин каржылык ресурстарын башкаруунун максаты - 2026–2030-жылдарга карата Өнүктүрүү стратегиясын натыйжалуу ишке ашыруу үчүн Агенттиктин иш-аракеттеринин каржылык туруктуулугун, жетиштүүлүгүн жана алдын ала айтууга мүмкүндүгүн камсыз кылуу. Агенттиктин каржылоо булагы төмөнкүлөрдөн түзүлгөн каражаттар болуп саналат:

- 1) Фонддун топтолгон каражаттарынын жана Фондго кайтарылып берилүүгө тийиш болгон компенсациялык төлөмдөрдүн жалпы суммасынын, жылдын башында эсептелген жылдык 2 пайызы;
- 2) Фонддун бош каражаттарын жайгаштыруудан алынган кирешенин 25 пайызынан ашпаган өлчөмдө;
- 3) Фонддун көлөмү 15 миллиард сомго жеткенден кийин жылдын башында эсептелген, Фондго кайтарылып берилүүгө тийиш болгон Фонддун топтолгон каражаттарынын жана компенсациялык төлөмдөрдүн жалпы суммасынын жылына 1 пайызынан ашпаган өлчөмдө.

Стратегияны ишке ашыруунун алкагында Агенттик финансылык тобокелдиктерди системалуу талдоо жана аларды азайтуу негизинде финансылык ресурстарды рационалдуу жана натыйжалуу пайдаланууну камсыз кылат. Инвестициялык иш-аракеттер Фонддун активдеринин коопсуздугуна, ликвиддүүлүгүнө жана ишенимдүүлүгүнө багытталган консервативдик саясаттын алкагында жүргүзүлөт.

Стратегиялык пландаштыруунун туруктуулугун жана сапатын жогорулатуу үчүн Агенттиктин 2026–2030-жылдарга карата каржылык модели иштелип чыккан. Ал операциялык, инвестициялык жана каржылык иш-аракеттерди камтыйт жана стратегиялык пландаштыруу куралы катары жана Фонддун ресурстарынын жетиштүүлүгүн баалоо үчүн колдонулат. Модель төмөнкүлөрдү камтыган негизги макроэкономикалык жана институционалдык божомолдорго негизделген:

- 2030-жылга чейин Кыргыз Республикасынын Улуттук өнүктүрүү программасына ылайык, 2030-жылга чейин Кыргыз Республикасынын ИДПсын кеминде 30 миллиард АКШ

долларына жеткирүү, реалдуу экономикалык өсүштүн орточо жылдык темпи кеминде 8 пайызды түзүү;

– 2026-жылы рыноктук шарттарда мамлекеттик баалуу кагаздарды чыгаруу аркылуу республикалык бюджеттен 15 миллиард сом өлчөмүндө Депозиттерди коргоо фондунун максаттуу көлөмүн түзүү;

– депозиттерди коргоо системасынын катышуучулары үчүн календардык төгүмдөрдүн ставкасын 2027-жылдын биринчи чейрегинен баштап жалпы депозиттик базанын жылына 0,4 пайызына чейин жогорулатуу;

– банк системасынын туруктуулугун сактоо, кепилдик иш-чараларынын жоктугу, ошондой эле жалпы депозиттик базанын туруктуу өсүшү жана Фонддун инвестициялык портфелинин кирешелүүлүгү.

Бул ыкмаларды ишке ашыруу Агенттиктин финансылык туруктуулугун, Депозиттерди коргоо фондунун ресурстарынын жетиштүүлүгүн жана депозиттерди коргоо системасынын орто мөөнөттүү келечектеги потенциалдуу тобокелдиктерге жооп кайтарууга даярдыгын камсыз кылат.

Максаттуу индикаторлор:

- Агенттиктин активдери 45,7 миллиард сомду түзөт.
 - Инвестициялык портфелдин көлөмү 44,1 миллиард сомду түзөт.
 - Депозиттерди коргоо фондунун көлөмү 45,6 миллиард сомду түзөт.
 - Кепилденген депозиттердин көлөмү 440 миллиард сомду түзөт.
 - Депозиттерди коргоо фондунун жетиштүүлүгү 10 пайызды түзөт.
- (3-тиркеме. Финансылык абал жөнүндө болжолдуу отчет).

5.2. Адам ресурстарын башкаруу системасын өркүндөтүү

Адам ресурстары Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо агенттиги үчүн негизги стратегиялык ресурс болуп саналат, анын институционалдык туруктуулугун жана каржылык туруктуулук жаатындагы кеңейтилген мандатын натыйжалуу ишке ашыруу мүмкүнчүлүгүн аныктайт. Өнүктүрүү стратегиясынын негизги максаттарына жетүү үчүн Агенттик 2026-жылдан 2030-жылга чейин Адам ресурстары саясатына ылайык төмөнкү артыкчылыктуу Адам ресурстарын башкаруу милдеттерин ишке ашырат:

Агенттиктин бизнес-процесстеринин үзгүлтүксүз иштешин камсыз кылуу үчүн квалификациялуу адистер менен өз убагында толуктоо. Кадрдык документтердин айланышын оптималдаштыруу жана бюрократиядан арылуу.

Кызматкерлердин алмашуусун азайтуу үчүн кызматкерлер үчүн стимулдаштыруу системасын, эмгек акыны жана жеңилдиктер пакетин атаандаштыкка жөндөмдүү деңгээлге чейин жакшыртуу, бул үзгүлтүксүздүккө тоскоол болуп, Агенттиктин долбоорлорун ишке ашыруу мөөнөттөрүнө терс таасирин тийгизет.

Институционалдык жана адам ресурстарынын потенциалын чындоо максатында Агенттик кесиптик өнүгүүнү жогорулатуу максатында эл аралык уюмдар тарабынан сунушталган демөөрчүлүк программаларын жана окутуу курстарын колдонууну пландаштырууда. Окутуу IASD онлайн маалымат платформасы жана FSI Connect аркылуу улантылат. IASD аймактык комитеттеринин жана ЕАЭБдин алкагында эки тараптуу кызматташуу үчүн стажировка программалары жана окуу сапарлары пландаштырылууда.

ЕАЭБге мүчө мамлекеттердин депозиттерди камсыздандыруучуларынын ортосундагы кызматташтык улантылат, бул өлкөлөрдүн жана депозиттерди камсыздандыруучулардын ортосунда тажрыйба алмашууну камсыз кылат, анын ичинде:

– банктарды жана финансылык-кредиттик мекемелерди жоюу, реабилитациялоо жана реструктуризациялоо тажрыйбасы, кризистик кырдаалдарды башкарууда депозиттерди камсыздандыруучулардын өз ара аракеттенүүсүнүн тартиби жана практикасы, ошондой эле сот жана укук коргоо практикасынан алынган практикалык учурлар;

– Ички көзөмөл, тобокелдиктерди башкаруу системалары, ички аудит. Депозиттерди камсыздандыруу уюмдарында ички аудиттерди жүргүзүү тажрыйбасы.

– Корпоративдик башкаруу тажрыйбалары. Чечим кабыл алуучу органдардын (акционерлер, директорлор кеңеши, башкармалык, комитеттер) өз ара аракеттенүүсү, алардын ортосундагы ыйгарым укуктарды жана компетенцияларды чектөө жана чечим кабыл алуу процесси.

Корпоративдик маданиятты өнүктүрүү, түзүмдүк бөлүмдөрдүн ортосундагы өз ара аракеттенүүнү жана инсандар аралык мамилелерди жакшыртуу, анын ичинде чыр-чатактарды жана стресстик кырдаалдарды башкаруу, ошондой эле команданын ичиндеги моралдык-психологиялык климатты жакшыртуу.

Персоналды башкаруунун натыйжалуулугун өлчөө жана кызматкерлердин Агенттиктин өнүгүшүнө кошкон чыныгы салымын баалоо үчүн сандык көрсөткүчтөрдү иштеп чыгуу жана ишке ашыруу, анын ичинде: кызматкерлердин катышуу индекси, кызматкерлердин өндүрүмдүүлүгү ж.б.

Максаттуу индикаторлор:

- кадрлардын алмашуусу 10,0 пайыз деңгээлинде;
- кызматкерлердин катышуу индекси 65 пайызды түзөт.

5.3. Эл аралык кызматташтык жана өнөктөштүк

Өнүктүрүү стратегиясын эл аралык кызматташтык аркылуу ишке ашыруу үчүн Агенттик алдыңкы эл аралык стандарттарды жана мыкты тажрыйбаларды киргизүү менен өз ишин өркүндөтүүнү улантат. Агенттик депозиттерди коргоо системасында бул стандарттарды изилдөө жана ишке ашыруу үчүн техникалык жана консультациялык жардам алуу максатында эл аралык уюмдар менен өнөктөштүктү кеңейтүүнү пландаштырууда.

Агенттиктин IADI жана Банктык көзөмөл боюнча Базель комитети тарабынан бекитилген натыйжалуу депозиттерди камсыздандыруу системаларынын фундаменталдык принциптерине шайкештигин 2024-25-жылдары жүргүзгөн өз алдынча баалоосунун жыйынтыктары 2027-2029-жылдары депозиттерди коргоо системасынын кайра каралган IADI негизги принциптерине шайкештигин көз карандысыз тышкы баалоо зарылдыгын көрсөтүп турат. Бул көз карандысыз баалоо IADI техникалык жардам программаларына катышууну жана Дүйнөлүк банк жана ЭВФ сыяктуу башка эл аралык финансылык уюмдардын экспертизасын талап кылат.

Банктар жана баалуу кагаздар боюнча эл аралык ассоциациясынын (IASD) фундаменталдык принциптерин сактоону баалоо жыйынтыктарынын негизинде жана аныкталган кемчиликтерди эске алуу менен, бардык кызыкдар тараптарды тартуу менен үзгүлтүксүз симуляциялык машыгуулар аркылуу кризистик даярдыкты жакшыртуу жана банктардын төлөөгө жөндөмсүздүгүнүн жана башка окуялардын тобокелдиктерине натыйжалуу жооп кайтаруу боюнча тиешелүү сунуштар иштелип чыгат.

Агенттик Евразия аймактык комитетинин жана IASD Кеңешинин комитеттеринин ишиндеги катышуусун күчөтүүнү улантат. Евразия экономикалык биримдигинин (ЕАЭБ) алкагындагы кызматташуу Агенттиктин ишинин стратегиялык жактан маанилүү багыты болуп саналат жана мыйзамдарды шайкеш келтирүү үчүн ресурстарды камсыз кылат.

Күтүлгөн натыйжа:

Төмөнкү максаттуу индикаторлорго максималдуу түрдө ылайык келүү менен IAS тарабынан бекитилген натыйжалуу депозиттерди камсыздандыруу системаларынын фундаменталдык принциптерине шайкештигин көз карандысыз баалоону алуу.

Максаттуу индикаторлор:

Эл аралык тармактык уюмдар ассоциациясынын (IASD) принциптерине шайкештикти көз карандысыз баалоо:

- “Шайкеш келет” – 60%;
- “Негизинен ырааттуу” – 30%;
- “Олуттуу четтөөлөр бар” – 9%;
- “Туура келбейт” же “Тиешелүү эмес” – 1%.

5.4. Ички көзөмөл системасы

Агенттиктин ишинин ишенимдүүлүгүн жана ачык-айкындуулугун камсыз кылуу, ошондой эле каржылык жана башкаруу процесстери менен байланышкан тобокелдиктерди минималдаштыруу максатында, Агенттиктин 2026-2030-жылдарга өнүктүрүү стратегиясында ички көзөмөл системасын өркүндөтүүгө өзгөчө басым жасалган.

Агенттик стратегиялык, финансылык жана операциялык тобокелдиктерди ыкчам аныктоо, алдын алуу жана минималдаштыруу үчүн ички көзөмөл системасын өркүндөтүүнү улантат.

Алдыдагы 2026-2030-жылдарга программалык камсыздоону жана технологиялык жабдууларды иштеп чыгууда жана ИТ системасынын жетиштүү функционалдуулугун камсыз кылууда маалыматтык коопсуздукка өзгөчө көңүл бурулат. Агенттиктин ИТ инфраструктурасынын аудитинин жыйынтыктарынын негизинде ИТ аудитинде аныкталган алсыздыктарды жоюу боюнча иш-аракеттер планы иштелип чыгат жана иш-аракеттер планынын аткарылышы системалуу түрдө көзөмөлдөнөт.

Ички контролдоо системасын уюштуруу жагынан ички ченемдик документтер кайра каралат, аудиттен өткөн бизнес-процесстерди баалоо критерийлери, контролдоо ыкмаларын колдонуу жана тиешелүү сунуштарды иштеп чыгуу иштелип чыгат.

Аудиттен өткөн субъекттердин натыйжалуулугун камсыз кылуу үчүн Агенттиктин бизнес-процесстеринин ички аудитине тобокелдикке негизделген мамиле колдонулат. Аудит финансылык отчеттордо олуттуу бурмалоолорду жаратууга же стратегиялык максаттарга жана операциялык максаттарга жетүүгө мүмкүн болбогон тобокелдиктерди аныктоого жана баалоого багытталат.

Ички контролдоо системасы тобокелдиктерди башкаруунун уюштуруучулук ыкмасы болгон “Үч коргонуу линиясы” моделин ишке ашыруу менен жакшыртылат, мында:

Биринчи сап – күнүмдүк ишмердүүлүктөгү тобокелдиктерди башкаруучу операциялык башкаруу: кызматкерлер, түзүмдүк бөлүмдөрдүн жетекчилери;

Экинчи сап – тобокелдиктерди башкаруу саясатын иштеп чыгуучу жана анын сакталышын көзөмөлдөгөн тобокелдик менеджери;

Үчүнчү сап – ички аудит, ал коргонуунун алгачкы эки линиясынын жана жалпысынан ички көзөмөл системасынын натыйжалуулугун көз карандысыз текшерүүнү камсыз кылат. Ал кемчиликтерди аныктайт жана аларды жоюу боюнча сунуштарды берет.

“Үч коргонуу линиясы” моделин ишке ашыруу Агенттиктин ичиндеги тобокелдиктерди башкаруу боюнча жоопкерчиликти так аныктайт жана Агенттиктин ар бир кызматкеринин ички көзөмөл системасын ишке ашырууга катышуу деңгээлин жогорулатат.

Өнүктүрүү стратегиясын ишке ашыруу учурундагы ички аудитордун иш планы стратегиялык максаттарга жетүүгө багытталат жана Агенттиктин бардык түзүмдүк бөлүмдөрүнө карата көзөмөлдөө жол-жоболорун камтыйт, алар “коргонуунун үч линиясынын” функцияларын аткарган түзүмдүк бөлүмдөрдүн ортосундагы өз ара аракеттенүүдө Агенттиктин тобокелдик картасын эске алуу менен ишке ашырылат.

6. Стратегияны ишке ашыруунун тобокелдиктери жана аларды минималдаштыруу чаралары

2026–2030-жылдарга Өнүктүрүү стратегиясын иштеп чыгууда Агенттик аны ишке ашырууга терс таасирин тийгизиши мүмкүн болгон бардык негизги тобокелдиктерди толук эске алууга аракет кылган.

Стратегияны ишке ашыруунун алкагында төмөнкү тобокелдиктер аныкталган:

- беделге шек келтирүү коркунучтары: дезинформация, кризистик кырдаалдарга даяр эместик;
- маалыматтык технологиялар боюнча тобокелдиктер;
- Депозиттерди коргоо фондунун ликвиддүүлүк тобокелдиги;
- -банк-агентти тандоодо ийгиликсиздик коркунучу;
- жоюлган банктардын кредиторлорунун талаптарынын жетиштүү денгээлде канааттандырылбагандыгы.

Тобокелдиктерди башкаруу системасын өркүндөтүү максатында, Агенттикке тобокелдиктердин пайда болушун алдын ала айтууга, алардын финансылык жана башка кесепеттерин баалоого жана тобокелдиктердин пайда болуу ыктымалдыгын алдын алууга (азайтууга) багытталган чараларды көрүүгө мүмкүндүк берген Тобокелдиктерди башкаруу саясаты жана Тобокелдиктерди баалоо методологиясы толукталат.

Натыйжалуу депозиттерди камсыздандыруу системаларынын негизги принциптерин сактоо максатында, IAS “Кризисти башкаруу планын” жана “Көз карандысыз иш-аракеттер планын” иштеп чыгуу боюнча иш-чараларды уюштурат.

Тобокелдиктерди башкаруу системасын өркүндөтүү боюнча иштер улантылат, башкаруу чечимдери Тобокелдиктер картасын эске алуу менен кабыл алынышын камсыз кылат, түзүмдүк бөлүмдөр менен тобокелдик менеджеринин ортосундагы байланыш жакшырат жана “Үч коргонуу линиясы” моделине ылайык жооп кайтаруу чаралары иштелип чыгат.

Тобокелдиктерди башкаруу боюнча иш-чаралар жана аларды минималдаштыруу боюнча чаралар.

Аброй тобокелдигин башкаруу: ички көзөмөл системасын жакшыртуу, даттанууларды өз убагында кароо, маалымат тармактарын системалуу түрдө көзөмөлдөө.

Маалыматтык технологиялар боюнча тобокелдиктерди башкаруу: модернизациялоо ИТ системалар, камдык көчүрмөнү түзүүгө мониторинг жүргүзүү, коргоого мониторинг жүргүзүү ИТ системаларын маалыматтардын жок болушунан, бузулушунан же жоголушунан коргоо, маалыматты коргоо чараларын иштеп чыгуу жана ишке ашыруу, ИТ системаларынын маалыматтык коопсуздугун күчөтүү.

Ликвиддүүлүк тобокелдигин башкаруу: Фонддун ликвиддүүлүгүнө стресс-тесттерди жүргүзүү, кепилдик окуяларынын болушун симуляциялоо, аныктоо үчүн стресс-сценарий учурундагы тоскоолдуктар, ресурстарды башкаруудагы каталар жана күтүлбөгөн окуяларга болгон алсыздык.

Агенттик банктын банкрот болуу тобокелдигин башкаруу: Банк-агентти тандоо боюнча симуляциялык иш-чараларды жүргүзүү, агент банктарды тандоо критерийлерин кайра карап чыгуу жана мамлекеттик банктар менен алдын ала сүйлөшүүлөрдү жүргүзүү.

Кредиторлордун талаптарын канааттандыруунун жетишсиздигинин тобокелдигин башкаруу: Активдерди чогултууну жана сатууну талдоо жана мониторинг жүргүзүү, жоюлуп жаткан банктын активдеринин коопсуздугун камсыз кылуу боюнча чараларды ишке ашырууну мониторингдөө, банктын мүлкүн сатуу боюнча аукциондорду уюштурууга жана өткөрүүгө өз алдынча катышуу, кредиторлордун талаптарын кабыл алууда жана талдоодо тобокелдиктерди аныктоо жана тиешелүү Тобокелдиктер картасында чагылдыруу.

Агенттик каржы институттарынын төлөөгө жөндөмсүздүгүн чечүү мүмкүнчүлүгүнүн чектелүүлүгү сыяктуу стратегиялык тобокелдиктерге туш болууда. Бул стратегиялык тобокелдиктер ири масштабдуу кесепеттерге алып келет, бир нече Стратегиянын натыйжаларына жетүүдөгү четтөөлөргө алып келиши мүмкүн жана кыска убакыттын ичинде

Агенттикке олуттуу зыян келтириши мүмкүн. Мындай тобокелдиктер бизнес-процесстерге, персоналга, Фондго жана анын кадыр-баркына коркунуч келтириши мүмкүн.

Стратегиялык тобокелдиктерди башкаруу үчүн Агенттик мыйзам чыгаруу процессинин бардык этаптарында Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдары жана Улуттук банк менен өз ара аракеттенип, Агенттиктин ишмердүүлүгүн укуктук жөнгө салууну өркүндөтүүгө активдүү катышат.

Агенттиктин Өнүктүрүү стратегиясын ишке ашырууда тобокелдиктерди башкарууну жакшыртууга көз карандысыз тобокелдиктерди башкаруу, Директорлор кеңешинин активдүү көзөмөлү жана жоопкерчиликтерди жана чечим кабыл алуу ыйгарым укуктарын так бөлүштүрүү салым кошот.

7. Өнүктүрүү стратегиясын ишке ашыруу механизмдери

“Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык Агенттиктин ишин стратегиялык пландаштырууну Директорлор кеңеши жүргүзөт, ал Агенттиктин Өнүктүрүү стратегиясын бекитет.

Стратегияны ишке ашырууну оперативдүү башкаруу Агенттиктин Башкармасына жүктөлөт, ал учурдагы иш-аракеттерди уюштурууну жана 2026–2030-жылдарга өнүктүрүү планында каралган стратегиялык максаттардын аткарылышын камсыз кылат.

Стратегияны этап-этабы менен ишке ашыруу жана аралык натыйжаларды баалоо максатында, Башкарма жыл сайын Стратегияны ишке ашыруу боюнча Иш-аракеттер планын бекитет, ал төмөнкүлөрдү камтыйт:

- милдеттердин жана иш-чаралардын тизмеси;
- мөөнөттөр;
- жоопкерчиликтүү аткаруучулар;
- күтүлгөн натыйжалар жана максаттар.

Мониторинг системасы өлчөнө турган натыйжалуулук жана натыйжалуулук көрсөткүчтөрүн колдонууга багытталган, бул акыркы жана аралык натыйжаларды баалоого мүмкүндүк берет. Сандык жактан өлчөөгө мүмкүн болбогон иш-аракеттер үчүн (жөнгө салуучу жана коммуникациялык чаралар) сапаттык көрсөткүчтөр колдонулат.

Негизги индикаторлор Агенттиктин негизги ишмердүүлүгүнүн багыттарын камтыйт:

- Депозиттерди коргоо фондун түзүү жана башкаруу;
- камсыздандыруу төлөмдөрүн ишке ашыруу;
- санариптештирүү жана IT инфраструктурасын өнүктүрүү;
- коомдук маалымат;
- адам ресурстарын өнүктүрүү.

Иш-аракеттер планын ишке ашырууну мониторингдөө үзгүлтүксүз негизде, кварталына кеминде бир жолу, максаттуу көрсөткүчтөргө жетүү даражасын баалоо жана зарыл болгон учурда түзөтүүлөр киргизүү менен жүргүзүлөт.

Ар бир жылдын аягында Стратегиянын ишке ашырылышынын комплекстүү талдоосу жүргүзүлөт жана Агенттиктин негизги көрсөткүчтөрүнө жетишүү боюнча отчет даярдалат. Бул отчет башкаруу чечимдерин кабыл алуу жана келечектеги артыкчылыктарды аныктоо үчүн Директорлор кеңешинин кароосуна берилет.

1-тиркеме. Колдонулган терминдердин жана кыскартуулардын тизмеси

Агенттик	Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо агенттиги
КРБС	Кыргыз Республикасынын банк сектору
ДБ	Дүйнөлүк банк
ИДП	Ички дүң продукт
МКВ	Мамлекеттик казыналык векселдер
МКО	Мамлекеттик казыналык облигациялар
МКК	Мамлекеттик каттоо кызматы
ЕАЭБ	Евразия экономикалык биримдиги
ЕЭК	Евразия экономикалык комиссиясы
ТСКК чарба кооперативи	Турак жай-сактык кредиттик компания
Мыйзам	“Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө”
МАС	Маалыматтык-аналитикалык система
IT/MT	Маалыматтык технологиялар
Министрлер кабинети	Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети
ДКЭА	Эл аралык депозиттерди камсыздандыруучулар ассоциациясы
ЭВФ	Эл аралык валюта фонду
МФК	Микрофинансылык компания
Финансы министрлиги	Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги
Улуттук банк	Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы
ЧУА	Ченемдик укуктук актылар
ПК	Программалык камсыздоо
ДКС	Депозиттерди коргоо системасы
медиа	Медиа
ФСТК	Финансы секторунун туруктуулугу боюнча кеңеш
ДКС	Депозиттерди камсыздандыруу системасы
ФКУ	Финансылык-кредиттик уюмдар
Фонд, ДКФ	Депозиттерди коргоо фонду
Маалымат борбору	Маалымат борбору
ЭКК	Эл аралык каржы корпорациясы
ROA	Активдердин кирешелүүлүгү
ROE	Капиталдын кирешелүүлүгү
SMS	Мобилдик түзмөктөрдө кыска тексттик билдирүүлөрдү
SMM	Онлайн маркетинг жана социалдык медиада жарнамалоо

2-тиркеме. Негизги индикаторлор жана алардын 2030-жылга чейинки максаттуу маанилери

№	Индикаторлор	2026	2027	2028	2029	2030
1	Агенттиктин активдери (млрд сом менен)	17,7	23,1	29,5	37,0	45,7
2	Инвестициялык портфелдин көлөмү (млрд сом менен)	17,2	22,1	28,3	35,7	44,1
3	Депозиттерди коргоо фондунун көлөмү (млрд сом менен)	17,6	23,0	29,4	36,9	45,6
4	Кепилденген депозиттердин көлөмү (млрд. сом менен)	274	316	357	398	440
5	Депозиттерди коргоо фондунун жетиштүүлүгү (Мыйзамга ылайык максаттуу маани 12%ды түзөт)	6%	7%	8%	9%	10%
6	Дифференциацияланган мүчөлүк акылар системасынын катышуучулары үчүн календардык мүчөлүк акылар ченин (ставкасын) жогорулатуу	0,20%	0,35%	0,40%	0,40%	0,2-0,4%
7	Депозиттерди коргоо системасы менен жеке адамдардын жана жеке ишкерлердин депозиттерин камтуу (кем эмес)	95%	95%	95%	95%	95%
8	Камсыздандыруу төлөмдөрүнүн башталган күнү (календарлык күндөрдүн саны)	30	30	30	30	21
9	Депозиттерди коргоо системасы жөнүндө коомчулуктун маалымдуулугун жогорулатуу	25%	25%	25%	25%	45%
10	Маалыматтык таасир этүү каналдарын колдонуу менен коомдук маалыматтын жалпы камтуусун кеңейтүү	61%	62%	63%	64%	65%
11	Агенттиктин карамагындагы банктарга карата жоюу жол-жоболорун аяктоо	-	-	-	-	2
12	Кадрлар алмашуусунун деңгээли	19%	17%	15%	13%	10%
13	Кызматкерлердин катышуу индекси деңгээлде	-	-	-	-	65%
14	Эл аралык тармактык уюмдар ассоциациясынын (IASD) принциптерине шайкештикти көз карандысыз баалоо: “Шайкеш келет”	-	-	-	-	60%
15	Эл аралык тармактык уюмдар ассоциациясынын (IASD) принциптерине шайкештикти көз карандысыз баалоо: “Негизинен ырааттуу”	-	-	-	-	30%
16	Эл аралык тармактык уюмдар ассоциациясынын (IASD) принциптерине шайкештикти көз карандысыз баалоо: “Олуттуу четтөөлөр бар”	-	-	-	-	9%
17	Эл аралык тармактык уюмдар ассоциациясынын (IASD) принциптерине шайкештикти көз карандысыз баалоо: “Туура келбейт” же “Колдонулбайт”	-	-	-	-	1%

3-тиркеме. Финансылык абал жөнүндө болжолдуу отчет

2026-2030-ЖЫЛДАРГА КАРЖЫЛЫК АБАЛ ТУУРАЛУУ БОЛЖОЛДОНГОН БИЛДИРҮҮ

(миң сом)

Аты	2026-жылдын 31-декабры	2027-жылдын 31-декабры	2028-жылдын 31-декабры	2029-жылдын 31-декабры	2030-жылдын 31-декабры
Накталай акча жана анын эквиваленттери	20 000	25 000	30 000	35 000	40 000
Финансылык активдер	17 230 584	22 113 028	28,368,823	35 736 828	44 104 613
Негизги каражаттар жана материалдык эмес активдер	66 800	56 800	46 800	44,430	39 000
Катышуучулардын мүчөлүк акылары боюнча дебитордук карыздар	425 000	918 000	1 028 000	1 137 000	1 480 000
Башка активдер	5200	5500	6000	6500	7000
Жалпы активдер	17 747 584	23 118 328	29 479 623	36 959 758	45 670 613
Кийинкиге калтырылган киреше	17 890	17 475	17 060	16 645	16 250
Учурдагы милдеттенмелер	56 291	35 000	24 000	22 000	20 000
Жалпы милдеттенмелер	74 181	52 475	41 060	38,645	36,250
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин салымы	5,357,741	5,357,741	5,357,741	5,357,741	5,357,741
Мурунку мезгилдеги катышуучу банктардын, микрофинансылык компаниялардын жана турак жай кооперативдеринин мүчөлүк акылары	5 650 481	7,206,614	10 746 614	14 692 614	19 076 614
Учурдагы жылдын мүчөлүк акылары	1,556,133	3 540 000	3 946 000	4 384 000	4 822 000
Мурунку жылдардан топтолгон киреше	3,802,048	5,109,048	6 961 498	9 388 208	12 486 758
Учурдагы жыл үчүн жалпы киреше	1 307 000	1 852 450	2,426,710	3,098,550	3,891,250
Жалпы депозиттерди коргоо фонду	17 673 403	23 065 853	29,438,563	36 921 113	45,634,363

Жалпы милдеттенмелерди жана депозиттерди коргоо фонду	17 747 584	23 118 328	29 479 623	36 959 758	45 670 613
---	------------	------------	------------	------------	------------

2026-2030-ЖЫЛДАРГА АРНАЛГАН ЖАЛПЫ КИРЕШЕ ТУУРАЛУУ БОЛЖОЛДОНГОН ОТЧЕТ

(миң сом)

Аты	2026-жыл	2027-жыл	2028-жыл	2029-жыл	2030-жыл
Активдерди башкаруудан түшкөн киреше	1 505 000	2 041 000	2 645 000	3 351 000	4 175 000
Башка кирешелер	1000	1000	400	300	200
Жалпы киреше	1 506 000	2 042 000	2 645 400	3,351,300	4,175,200
Финансылык активдердин баасынын төмөндөшүнө камды калыбына келтирүү/(түзүү)	90 000	58 000	74 000	85 000	100 000
Күтүлүп жаткан кредиттик жоготуулардын жалпы чыгымы	90 000	58 000	74 000	85 000	100 000
Персоналдык чыгымдар	76 140	88 000	96 000	115 000	125 000
Чарбалык жана операциялык чыгымдар	32 860	43,550	48 690	52 750	58 950
Жалпы операциялык чыгымдар	109 000	131 550	144 690	167 750	183 950
Жалпы чыгымдар	199 000	189 550	218 690	252 750	283 950
Таза киреше	1 307 000	1 852 450	2,426,710	3,098,550	3,891,250